

GENÇLİK ÇIKIŞSIZLIK SARMALINDA

hangi yola girmeli
kurtuluş nerede

**UID
DER** ULUSLARARASI
İŞÇİ DAYANIŞMASI
DERNEĞİ

www.uidder.org

İçindekiler

Sunuş.....	2
Geleceğini Arayan Gençlik Yarınlar İçin Mücadele Edelim!.....	3
Kâr Düzeni Gençliği Çürütüyor.....	6
Asıl Sen Kimsin?.....	8
Toplum, Gençlik ve Anlam Sorunu.....	11
Toplumun Gelişmesi Sadece Teknolojiyle Olur mu?.....	17
Gerçekliğini Kabul Et Değiştirmek İçin Mücadele Et!.....	20
Üniversiteler, İşsizlik ve Geleceksizlik: Sorun Nerede?.....	23
Kimin Hikâyesi, Kimin Hayali, Kimin Başarısı?.....	26
Sömürücülerin Değil İnsanlığın Bilimcileri!.....	29
Günlük Hayatın Dili ve İnsanlığın Kadim Düşü.....	32
Toplum ve İnsanlığın Çalışkan Evlatları.....	35
Gençlik ve Gelecek: "Gelecek" Göç Etmek İstiyor!.....	38
Kapitalizmde Mutlu Kuşaklar Yoktur!.....	41
Mutluluk ve İnsanlığın Büyük Davası.....	44
Kapitalizm Hayalleri de Öldürür!.....	47
Gençlik ve Kapitalizm Lodosu Şikâyet Etmek Yetmez!.....	50
Gençler Neden Siyaset Yapmalı?.....	53
1968'den Bugüne: "Üstesinden Geleceğiz!".....	56
Beklemek Fayda Etmez Godot Gelmeyecek!.....	59
Ferhat'ın Dönüşümü ve Gürzün Dinmeyen Sesi.....	62

UID-DER Broşürleri

Gençlik Çıkızsızlık Sarmalında!

Hangi Yola Girmeli, Kurtuluş Nerede?

Uluslararası İşçi Dayanışması Derneği

Sunuş

Gençlik kavramı, insan yaşamında belirli bir yaş aralığını anlatır. Bu kavram birçok şey anlatır ama toplumdaki sınıflara dair pek bir şey söylemez. Bu yüzden “hangi sınıfın gençliği?” sorusunu sormak gereklidir. İşçi sınıfının ya da genel olarak emekçi sınıfın bir parçasını oluşturan gençlik mi, yoksa sermaye sınıfının bir parçasını oluşturan gençlik mi? Anlaşılacağı üzere, bir yaş grubunu tanımlayan gençlik kavramını geçip toplumsal alana geldiğimizde sınıflar ve o sınıflara ait gençlik kesimleriyle karşılaşırız. Biz bu broşürde emekçi gençlikten söz edeceğiz yani işçi sınıfının bir parçasını oluşturan gençlik kesimlerinden. Ama zaten nasıl ki emekçiler toplumun çoğunluğunu oluşturuyorsa, emekçi gençlik de gençlik grubu içinde çoğunluğu oluşturuyor.

Bizim ortak bir hikâyemiz var. İster öğrenci isterse işçi olalım, emekçi gençlik olarak kapitalist toplumda büyük sorunlarla boğuşuyoruz. Bu çürümüş düzen daha fazla sömürü ve zorbalık, daha fazla işsizlik, değersizlik ve depresyondan başka bir şey üretmiyor. Sorunlarımızla tek başına mücadele etmeye çalışınca tünelin sonundaki ışığı göremiyor, patinajdan kurtulamıyor, çıkışsızlık sarmalına hapsediliyoruz. Sonuç: Milyonların içinde yalnız hisseden milyonlarca insan! Kendilerini çaresiz, umutsuz ve geleceksiz hisseden milyonlarca genç!

Bizim hayallerimiz, söyleyecek sözümüz var. Bir sistem genç kuşaklara bile bir gelecek veremiyorsa, onları çürümeye itiyorsa, atıl bırakıyorsa o sistem tarihsel olarak bitmiştir. İnsanı aşağılayıp öz saygısını yok eden bu düzen değişmelidir, değiştirmeliyiz. Üzerimize çöken karabasandan kurtulmayız. İnsanlığın kadim bir düşü ve bu uğurda verdiği bir mücadele var: Sınıfsız, sömürsüz, savaşız ve özgürlük dolu bir dünya! İşte bu dünya için verilen mücadelenin bir parçası olmalıyız! İnsanlığın büyük davası uğruna ter akıtmalı, insanlığın çalışkan evlatları olmalıyız. Bireysel değil toplumsal kurtuluşun peşinden koşmalıyız.

Bu çürümüş düzenin yarattığı sorunlar karşısında yan yana gelmiş gençler olarak, biliyoruz ki ne yalnızız ne de çaresiz. Geleceksizliğe, sömürüye, savaşız, zulme ve esarete, yani insan soyunun alçaltılmasına karşı çıktık yola... Taleplerimizle, mücadelemizle, hayallerimizle özgürlüğe yürüyoruz. Tüm genç kardeşlerimize dost elimizi uzatıyoruz; ÜİD-DER saflarında hikâyemize, sözümüze ve yürüyüşümüze ortak olmaya çağırıyoruz.

Geleceğini Arayan Gençlik

Yarınlar İçin

Mücadele Edelim!

On milyonlarca genç, en verimli oldukları dönemde iş bulamıyor. İşsizlik ve gelecek kaygısı büyük bir endişeye, endişe ise umutsuzluğa ve depresyona yol açıyor. Öz saygılarını kaybeden gençler, kimlik bunalımına düşüyor ve psikolojik sorunlarla boğuşuyor.

Mutsuzluk, yalnızlık, karamsarlık ve geleceğe dair umutsuzluk! **Gençlik yılları insanın en güzel zamanları ama emekçi gençliğin hayatının merkezinde kocaman bir boşluk var.** İster öğrenci ister işsiz veya çalışıyor olsun, işçi sınıfının gençliği kahredici bir çıkışsızlık içerisinde. Kâra dayalı sömürü düzeni geleceğe dair kurduğumuz umutları söndürüyor.

Egemenler her fırsatta gençlerin toplumun geleceği olduğundan dem vurur. Peki, bize nasıl bir hayat reva görüyorlar? 12-13 yaşında, daha okul çağında işçileşiyor kimimiz; bir kafede, tekstil atölyesinde yahut inşaatta buluyor kendisini. Sonra başlıyor ömürlük sömürü, baskı ve sefalet... İş bulma kaygısı, iş kaybetme korkusu, eve ekmek götürme derdi... Resmi verilere göre Türkiye'de bugün 18 yaşından küçük 720 bin işçi çalışıyor. Kâr hırsıyla yanıp tutuşan patronlar sınıfı için 720 bin ucuz işgücü!

Peki, ya okuyanlarımız? Kantin ve yemekhanelerden kıyafete, servis ve toplu taşımadan ders materyallerine, cüzdanları boşaltan dersane ve özel derslerden harç ve barınma ücretlerine kadar eğitim masrafları her kalemde yükseliyor. Her sene milyonlarca sıra arkadaşımız sırf ekonomik sıkıntılardan ötürü üniversiteyi, liseyi, hatta ortaokulu bırakmak zorunda kalıyor. Okumak işçi çocukları için giderek pahalılaşıyor, zorlaşıyor.

LGS, YKS, TYT, KPSS... Her sene milyonlarcamız bir meslek sahibi olmak, toplumda bir yer edinmek hedefiyle çeşit çeşit sınava giriyor. **Hayat hiçbirimiz için eşit değilken aynı sınav sistemiyle ölçülüyoruz. Yarış atı gibi koşuruluyor, hayatı ıskalıyoruz.** Sınava hazırlanan bir öğrencinin zihnine, sınavı kazanmaktan ve iyi bir okula gitmekten başka hiçbir seçeneğin olamayacağı fikri işleniyor. Sonuç? Pek çok arkadaşımız bu yoğunluğu ve başarısızlık hissiyatını kaldıramayarak anti-depresan ilaçlara başlıyor, daha da acısı intihara sürükleniyor.

Genç işsizlik bugün Türkiye tarihinde örneği görülmemiş ölçüde yüksek! 15-24 yaş aralığındaki gençlerde işsizlik oranı yüzde 43'ü buldu, yani neredeyse her iki gençten biri işsiz! Üniversite mezunu olmak da bu topraklarda artık bir emekçi çocuğunun makûs talihini değiştirmiyor. Üniversite mezunu her üç gençten biri işsiz! Bugün Türkiye'de azımsanmayacak bir bölümü üniversite mezunu olan 1 milyon 300 bin genç kayıt dışı çalıştırılıyor. Her 10 gençten 4'ü sosyal güvenceden yoksun!

On milyonlarca genç, en verimli oldukları dönemde iş bulamıyor. İşsizlik, insanı bir boşluğa fırlatıp toplumsal dayanak noktalarını yok ediyor. İşsizlik ve gelecek kaygısı büyük bir endişeye, endişe ise umutsuzluğa ve depresyona yol açıyor. Öz saygılarını kaybeden gençler, kimlik bunalımına düşüyor ve psikolojik sorunlarla boğuşuyor. Yani sömürü düzeni gençliğin enerjisini emiyor ve onları pasifleştiriyor.

Toplumsal ilişkileri çürüten, insanî değerleri aşındıran, rekabeti körükleyen, insanları bencilleştiren kapitalizmdir. Savaşlar ve sefalet dört bir yanda, haksızlıklar, adaletsizlikler her yanı sarmış durumda. Özgürlükler kısıtlanıyor, baskı ve yasaklar artıyor. Sanki bir deli gömleğine hapsedilmişiz; nefes alamıyoruz, boğuluyoruz. Dahası kapitalist kâra dayalı üretimin yol açtığı iklim krizi dünyamızı hayli tehlikeli bir noktaya sürüklüyor. Bu düzen yoksulluk düzenidir, geleceksizlik düzenidir. Hayatı çoraklaştıran, çölleştiren bir düzendir bu!

Genç arkadaş! Biz sıra arkadaşın, iş kardeşin, işsizlik kuyruğunda önündeki, arkandakiyiz. Derdinin ortağıyız ama aynı zamanda kol kola gireceğin dostlarıyız. İtiraz etmiyor ve değiştirmeye çabalamıyorsa, eleştirdiklerinden sorumlu olmaz mı insan? Ama biz değiştirebiliriz, geleceğimizi şekillendirebiliriz. Kararlıyız, inançlıyız, umutluyuz. Biliyoruz ki umutlu olmak yetmez, umudun öznesi olmalı, kendisi olmalıyız. Yeter ki yarının kurucuları olmanın cüretini gösterelim. Yeter ki hep birlikte bir adım atalım ve yarını bugünden kurmaya başlayalım. **Dünyayı değiştirmek ve daha güzel yarınlar kurmak için işçi sınıfının mücadelesinde saflarında yerimizi alalım!**

Genç arkadaş! Emekçi gençlik olarak kapitalist sömürü düzeninin çizdiği aptallaştırıcı yaşamı kabul etmiyoruz. Kabuğumuzda yaşamayı ve insanlığın sorunlarına sırtımızı dönmeyi reddediyoruz. Bizlere dayatılan sömürü koşullarını ve geleceksizliği reddediyoruz. Kapitalist barbarlığı ve onun saçtığı karanlığı reddediyoruz. **Seni, sesimize ses katmaya davet ediyoruz!**

(İşçi Dayanışması, no 162, Eylül 2021)

Kâr Düzeni Gençliği Çürütüyor

İnsanın gençlik dönemleri heyecan, coşku, duyarlılık ve değişim arzusuyla doludur. Gençliğin özünde var olan sorgulayıcılık, yenilikçilik, değişim ve mücadele isteği kapitalist sömürücüler için her zaman tehlike arz eder. Gençler, çevrelerini, doğayı, insanlar arasındaki ilişkileri, bunların nedenlerini düşünüp anlamlandırmak ister. Ama bununla da yetinmez değiştirmek isterler. Gençler, haksızlığa, adaletsizliğe, zulme karşı çıkma noktasında daha cesurdurlar. İtaat etmeyi, boyun eğmeyi, kurulu düzenin kölesi olmayı istemezler. **Tarihteki örneklerden de biliyoruz ki, gençliğin enerjisi ve dinamizmi toplumları değişime itebilmektedir. Yani toplumsal değişim için gençliğin enerjisi büyük bir potansiyel içeriyor.**

Peki, medyayla, eğitim sistemiyle, madde bağımlılığıyla beyni uyuşturulmuş bir gençliğin kime faydası olabilir? Sürekli ben diyen, düşünmeyen, sorgulamayan; magazin, futbol, uyuşturucu ile zihni ele geçirilmiş gençlik, gerçekte kime hizmet etmiş olur? Böylesine pasifleştirilmiş bir gençlik toplumu değiştiremez. İktidar sahiplerinin amacı da gençliği çürütmek ve kapitalist kâr düzeninin ehlileştirilmiş kölesi haline getirmektir. Bu amaçla, gençler sömürüye ve haksızlıklara isyan etmesinler diye bir taraftan medya gibi ideolojik aygıtları devreye sokarken, öte taraftan da devlet şiddetini ve baskıyı gençlerin üzerinden eksik etmezler.

Mücadeleci gençler haksızlıklara ve zulme karşı çıktıklarında ailelerinden ve okuldaki öğretmenlerinden azar işitiyorlar. Gençlere, her ne düşünürlerse düşünsünler, makbul olanın itaat etmek olduğu, bu dünyanın böyle gelip böyle gittiği belletilir. **Okul hayatı boyunca haksızlığa karşı mücadeleden uzak durması, itaatkâr ve kanaatkâr olması, bireyci ve bencil olması için eğitilir.**

Ancak hayatın gerçekleriyle karşılaşan gençler sarsıntı geçiriyorlar. Okuldan mezun olan ve sınıf atlama hayaliyle, “dolgun maaşlı” bir iş aramaya

koyulan gençler, istedikleri alanda iş bulamıyorlar. Uzun süre işsiz kalıyor, gelecek kaygısı yaşıyorlar. Okul sıralarında kurdukları hayaller gerçekleşmiyor. Onları bekleyen tek şeyin koca bir geleceksizlik olduğunu fark ediyor, hayal kırıklığına uğruyorlar. Depresyona giriyor, anti-depresan türü ilaçların bağımlısı haline geliyorlar. Tepkilerini ortaya koyacakları bir kanal bulamayan gençler, kolayca uyuşturucuya yöneliyor, teselliyi burada arıyorlar.

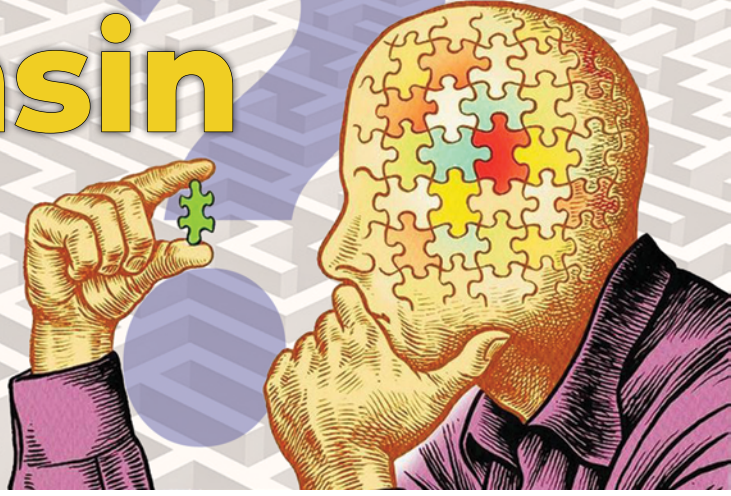
Paranın egemenliğine dayanan kapitalist düzen, tam anlamıyla bir çelişkiler yumağıdır. Kapitalist sistem bir taraftan gençlere umut verip rekabeti aşıyor ve onları yarış atı gibi yarışa koşuyor, diğer taraftan umutsuzluğa kapılan gençleri uyuşturucu bataklığına itip yozlaştırıyor, çürütüyor. Böylece patronlar sınıfı kendi düzenlerine isyan etmeyecek, muhalif olamayacak uyuşuk bir gençlik kitlesi oluşturuyorlar.

Sermaye düzeninde uyuşturucu, örgütsüz ve bilinçsiz gençleri ağına çeken bir tuzaktır. Uyuşturucudan her yıl milyonlarca dolar kâr elde ediyor. Uyuşturucu çeşitleri arttıkça artıyor. Birkaç yıl önce ortaya çıkan bonzainin kısa sürede uyuşturucu piyasasının yarısını kaplaması buna örnektir. Bonzai toksik etkileri olan ve dozajı ayarlanamadığında tek nefeste öldürücü bir zehirdir. Son dönemde ise çok daha yıkıcı sonuçlar doğuran metamfetamin denen uyuşturucu maddesi yaygınlaşmaya başlamıştır. Türkiye’de uyuşturucu bağımlılığı yıllar içinde katlamalı şekilde artmıştır. Resmi verilere göre bağımlı sayısının 10 milyonu geçtiği belirtiliyor. Bizzat Emniyet Genel Müdürlüğünün raporlarına göre, 2020 yılında 159 bin 268 uyuşturucu olayına müdahale edilirken, bu sayı 2021 yılında yüzde 35,5 artışla 215 bin 771’e yükselmiş. Uyuşturucu kullanıcılarının yüzde 86,7’sinin ailesinin yanında yaşadığı vurgulanıyor. Yani gelir seviyesi düştükçe uyuşturucu kullanım oranı artıyor. Bunlar sadece resmi veriler, gerçek ise bunun çok üzerindedir. Bu tablo, kapitalizmin topluma umutsuzluk, çıkarışsızlık ve uyuşturucudan başka bir şey veremediğini gözler önüne seriyor.

Kapitalist düzende uyuşturucu hem muazzam bir para ve rant kaynağıdır hem de örgütsüz insanları pasifleştirmenin etkili bir yoludur. Türkiye’de uyuşturucu sorunu, tek adam rejiminin bir yumağa dönüştürdüğü en yakıcı sorunlardan yalnızca biridir. Uyuşturucu belasından uzak durmak, umutsuzluk ve depresyon çukuruna düşmemek için tek yol var: Örgütlü olmak, yaşadığımız çağın sorunlarına duyarlı olmak, siyasal hak ve özgürlükler başta olmak üzere kapitalizme karşı mücadele etmek! Kapitalist çürümüşlükten tek çıkış yolu budur. İnsanın insanı sömürmediği, savaşların ve baskıların olmadığı, özgürlük dolu bir dünya için boyun eğmeyen gençliğin isyan bayrağını yükseltelim. ■

(İşçi Dayanışması, no 93, Ocak 2019)

Asıl Sen Kimsin

Bu düzende emekçi bir ailede dünyaya gözlerini açan genç, ne yeteneklerini keşfetmeye ne de kendisini gerçekleştirmeye fırsat yakalayabiliyor. İnsanı ezip ufalıyor bu düzen, yöneldiği kapıları tek tek kapatıyor. Çünkü bu düzende kişiliğini oturtmuş ve kendisini gerçekleştirmiş insana değil, ister makinada çalışsın ister masa başında, sömürülecek emek gücüne ihtiyaç var.

“Ben kimim, niçin varım, toplumdaki yerim nedir?” gibi sorular dünyanın en eski sorularındandır. Bu sorular, insanın kimliğini kazanma ve yaşamını anlamlandırma çalışmasıyla ilgilidir. Gençlik yıllarında kimlik arayışı doğal bir süreçtir ve bu sorulara cevap aranır. Günümüzde, kaotik ve depresif bir dünya yaratan kapitalizm, geleceksizlik sarmalına ittiği genç kuşakların kimlik bunalımını alabildiğine derinleştirmiştir.

Yaşamlarımız kapitalizmin yarattığı çetrefilli sorunlarla, büyük altüst oluşlarla dolu; gelecek ise zifiri karanlığa boyanmış durumda. Bu düzende emekçi bir ailede dünyaya gözlerini açan genç, ne yeteneklerini keşfetmeye ne de kendisini gerçekleştirmeye fırsat yakalayabiliyor. İnsanı ezip ufalıyor bu düzen, yöneldiği kapıları tek tek kapatıyor. Çünkü **bu düzende kişiliğini oturtmuş ve kendisini gerçekleştirmiş insana değil, ister makinada çalışsın ister masa başında, sömürülecek emek gücüne ihtiyaç var.**

Öte yandan gözümüze sokulan başka hayatlar var. Lüks otomobiller ve konutlar, elbiseler, hobiler, şatafatlı yaşamlar... Bir tarafta kendi gerçekliğimiz var, öte tarafta bambaşka dünyalar... Dünyayı anlayamayan, yaşadığı sorunların kaynağını ve birbiriyle bağıni çözemeyen, kendi yeteneklerini geliştirip arzu ettiği hayatı yaşayamayan gençler, sürekli yoksunluk duygusu yaşıyorlar. Yaşamdaki bu çelişkiyi de görünce kendilerini muazzam bir basıncın altında buluyorlar. **Değersiz ve yetersiz hissediyor, özgüven ve özsaygıdan mahrum kalıyor, anksiyeteyle boğuşuyorlar.** Daha önce gazetemizin bu köşesinde gençliğin yaşadığı bu durumu lodos çarpması olarak nitelemiştik, vurgun diye tabir etmemiz de yanlış olmayacaktır.

Her şeyi yerli yerine oturtturarak devam edelim. “Sen kimsin?” sorusuna çoğunlukla adımızı, mesleğimizi veya okulumuzu söyleyerek cevap veririz. Biliyoruz ki kimlik bunlardan çok daha fazlasıdır. Kimlik bizi biz yapan şeylerin toplamıdır. Mesela din, kültür, etnik yapı bir kimlik olduğu gibi, sınıfsal aidiyet de bir kimliktir. Toplumdaki gerçek kutuplaşma sınıflar üzerinden gerçekleştiği için **sınıfsal kimlik en önemli ve temel kimliktir! Bir genç, işçi sınıfının parçası olduğu için kendisini ezik hissediyorsa, farkında olsun ya da olmasın aslında kimlik kompleksi yaşıyordur.** Sınıf bilincine, yeterli kültüre ve donanımına sahip olmadığı için sınıf kimliğini gururla taşıyamıyordu.

Emekçi gençlik, genel olarak üzerine bastığı zeminin sınıfsal karakterini bilince çıkartmış, bununla barışmış, mesela sosyalist fikirlerle donanarak eziklik duygusunu aşmış ve kapitalizme karşı mücadeleye atılmış değil. Kimlik bunalımı, depresyon ve geleceksizlik egemen ideoloji altındaki genç kuşakların adeta bir boşlukta sallanmasına yol açıyor. Kapitalizmin yarattığı sorunlar, Türkiye’de rejimin toplumu nefessiz bırakan uygulamalarıyla birleşerek genç kuşakların üzerine çöküyor. Sonuç olarak **geleceğini arayan emekçi gençlik, aslında aynı zamanda kimliğini de arıyor.**

Kimlik kompleksini aşan bir genç, büyük bir davanın parçası olduğunu bilir ve sömürücü egemenlerin düzenine karşı mücadelede özgüvenle hareket eder. Mesela Jack London’un Demir Ökçe romanının kahramanı Ernest Everhard, patronun kibar ve güzel kı-

zına şöyle der: “Yalnız, şu giydiğiniz elbise kan lekesi içinde. Yediğiniz yiyecekler de kan kokuyor. Evinizin çatı kirişlerinden küçük çocukların, güçlü erkeklerin kanı damlıyor.” Kahramanımız esasında şık elbisenin üzerinde iş cinayetlerinde yaşamını yitiren arkadaşlarının, kâr uğruna yaşamı soldurulan işçilerin kan damlalarını gördüğünü söylemek ister. Emekçileri hor görüp aşağılamaya kalkanların yüzüne, bu muazzam ihtişam ve güzelliğin ardında korkunç bir emek sömürsü olduğunu çarpar. Büyük bir özgüvenle söylenen bu sözler, tarafını işçi sınıfından yana belirlemiş, kapitalizme karşı mücadele eden sosyalist Ernest’in tarihsel haklılığını içselleştirmesinin örneğidir. “Ben kimim?” sorusuna verilen muazzam bir yanıt olmakla birlikte “asıl sen kimsin?” sorusunu da sormaktadır karşı tarafa.

Kimlik karmaşasını çözerek dünyanın tüm zenginliklerini üreten bir sınıfın parçası olduğunu hissetmek, kendi gerçekliğini bilmek ve kapitalizme karşı işçi sınıfının safında durmak... **Örgütlü yaşam içinde sınıf bilinci kazanmış, kültürel olarak kendini dönüştürmüş, kendine güvenen, cesur ve mücadeleciler bir emekçi gençlik!** Bu tercih, insana doğru tarafın insanıymı duygusunu yaşatır. Değişimin ve mücadelenin genç bir temsilcisi olan insan, asla kapitalizmin vurgununu yemez. ■

(İşçi Dayanışması, no 170, Mayıs 2022)

Toplum, Gençlik ve Anlam Sorunu

1980'lerde İngiltere'de kadın bir başbakan iktidardaydı, adı da Margaret Thatcher'dı. **Bu kadın başbakan emekten, işçiden, toplumdansa yana ne varsa ona düşmandı.** İngiltere'deki işçiler ona "süt hırsızı" derlerdi. Çünkü daha henüz Eğitim ve Bilim Bakanırken yaptığı ilk iş, 7 ilâ 11 yaşındaki çocuklara ücretsiz dağıtılan sütü kesmek olmuştu. Başbakanlığı döneminde işçi sınıfının ekonomik ve sosyal haklarına saldırdı, yok etti. Tepeden tırnağa bencillik üzerine kurulmuş kapitalist sistemin bu azıllık temsilcisi, **bireyciliği ve rekabeti kışkırtmak için şöyle diyordu: "Toplum diye bir şey yoktur!"** Bugünkü ekonomik ve siyasi sistemin yani kapitalist düzenin temsilcileri durmaksızın "toplum" düşüncesine saldırır, bireyciliği ve rekabeti özgülük diye yutturmaya çalışırlar. **Oysa toplum yoksa insan da yoktur!** Toplumdan kopan ve yabancılaşan insan sudan çıkmış balığa döner, hastalanır!

Bugünkü iletişim teknolojisinin de etkisiyle görünür olma ihtiyacı, kimlik bunalımı, buna eşlik eden tatminsizlik ve kendini gerçekleştirememeye durumu çıkıyor ortaya. Aslında bu gerçek manada bir krizdir ve özellikle gençler bu krizi iliklerine kadar hissediyor.

Şairin dediği gibi yalnız insan hiçbir yere ulaşmayan merdiven gibidir. İnsan varlığını ancak bir toplumun içinde anlamlandırabilir. **Ancak toplumun bir parçası olduğunda, yararlı olduğunu bildiğinde, değer gördüğünde "anamlı bir varlığım" duygusunu his-**

sedebilir. Ama paranın adeta “ilah” katına yükseltildiği, insanın insanı ezip sömürdüğü, insanın değersizleştirildiği kapitalist düzende bu duygular gerçek manada yaşanmıyor. Bugünkü iletişim teknolojisinin de etkisiyle görünür olma ihtiyacı, kimlik bunalımı, buna eşlik eden tatminsizlik ve kendini gerçekleştirememeye durumu çıkıyor ortaya. Aslında bu gerçek manada bir krizdir ve özellikle gençler bu krizi iliklerine kadar hissediyor. Varlıklarının anlamlı olduğunu, değerli olduklarını hissetmek, görünmek, “ben varım, buradayım” demek istiyorlar.

Bir araştırma kuruluşu, yakın zamanda Türkiye’deki insanların yaşamlarına ilişkin bir rapor yayınladı. Buna göre, öfkelenmede dünya ikincisiyiz, üzüntü ve strese üçüncü! Mutlu hissetmekte kaçınıcıyız dersiniz? **Dünya 120’ncisi! Son 24 saatte yeni bir şey öğrenmek konusunda 121’inciyken, “sırt üstü yattım dinlendim” klasmanında dünya 119’uncusunuz.** Bu verilere sadece bir sayı deyip geçiştirebiliriz. Ama bilmeliyiz ki bunların her biri yaşamımızda ne kadar büyük bir boşluk ve sorun olduğunun ispatıdır. Hayat boşluk tanımaz derler. Peki, insanlar veya gençler hayatlarındaki bu boşluğu nasıl dolduruyorlar? **Pek çok genç zamanını sadece dizi izleyerek tüketiyor, takıntı seviyesinde makyaj ve giyimle uğraşüyor, sosyal medya üzerinden kendisini göstermeye çalışıyor.** Sosyal medyada inşa ettiği sanal kimlikle gerçek kimliğinin veya fiziksel durumunun keskin bir şekilde farklı olmasının getirdiği çelişkilerle boğuşuyor, hastalanıyor. Tüm bunlar sizce de büyük bir soruna işaret etmiyor mu?

Eskiler tekâmül derler yani olgunlaşma, gelişme! Bugün ise bir tamamlanamama ve olgunlaşamama sorunu var. **Milyonlarca gencin ne bir işi, ne hayatını sürdüreceği bir ücreti, ne de anlamlı bir uğraşı var. Adeta varoluşsal bir kriz yaşanıyor.** Kültürel arka plan yok, kendini tanıyabilme ve yeteneklerini geliştirebilme fırsatı yok. Ancak insan sosyal bir varlıktır. Yukarıda bahsettiğimiz “süt hırsızı”nın dediğinin aksine, insan toplum denen denizde nefes alıp verir. İnsanın sosyalleşme ihtiyacı ortadan kalkmaz. Sözünü ettiğimiz sorunlardan dolayı bir taraftan sanal ve asosyal bir kimlik gelişirken, öte taraftan da kendini gürültülü veya uç biçimlerde sergileme söz konusudur. **Son senelerde psikolojik sorunların veya depresyonun artmasında tüm bu saydıklarımızın etkisi yok mu? Ya siyasal iktidarın özgürlükleri**

Milyonlarca gencin ne bir işi, ne hayatını sürdüreceği bir ücreti, ne de anlamlı bir uğraşı var. Adeta varoluşsal bir kriz yaşanıyor. Kültürel arka plan yok, kendini tanıyabilme ve yeteneklerini geliştirebilme fırsatı yok.

yok ederek toplumu ve genç kuşakları nefessiz bırakmasının?

Bu sorunlar toplumsal sorunlardır ve kapitalizm altında bir çözümü yoktur. Kapitalizm bir taraftan rekabeti kışkırtıp bireyciliği pompalarken diğer taraftan da bireyi toplumdan kopartarak paramparça eder. İşte bugün yaşanan buhran, bu çelişkiden kaynaklanıyor. Kariyer masallarının klasiklerindedir; her fırsatta “kendinizi gerçekleştirin” denir. **Oysa toplum olmadan, insan yeteneklerini topluma sunmadan, insanlığın evrensel çıkarları için mücadele etmeden ve böylece kendini anlamlı bir varlık olarak hissetmeden kendisini gerçekleştiremez!**

İnsanı kendisine, topluma ve doğaya yabancılaştıran bir sistem var karşımızda. İnsanı ezen, aşağılayan, varlığını anlamsızlaştırıp nefessiz bırakan bir düzen! Yaşamlarımıza anlam katmak istiyorsak bizi zehirleyen bu sistemi yıkmak için mücadele etmeliyiz. Emekçi gençler sömürüye, adaletsizliğe, kapitalizme karşı işçi sınıfının saflarında mücadeleye giriştiklerinde varlıklarını anlamlandırmaya ve kendilerini değerli hissetmeye başlar. **Gençlik ancak bu sisteme karşı durma cüretini kuşanabilirse yaşamındaki boşluğu doldurup anlam bulabilir! ■** (İşçi Dayanışması, no 172, Temmuz 2022)

İnsanı kendisine, topluma ve doğaya yabancılaştıran bir sistem var karşımızda. İnsanı ezen, aşağılayan, varlığını anlamsızlaştırıp nefessiz bırakan bir düzen! Yaşamlarımıza anlam katmak istiyorsak bizi zehirleyen bu sistemi yıkmak için mücadele etmeliyiz.

Askıdaki Beyin!

Bilgisayarlar ve telefonlarla oynanabilen oyunlar, çocukların ve gençlerin en çok zaman ayırdığı meşgalelerin başında geliyor. Okulda, evde, toplu taşıma araçlarında, fırsat bulunan her yerde bu oyunlara sarılıyorlar. Peki, bu denli ilgi çeken dijital oyunların içeriği ne, işçi sınıfının çocuklarına, gençlerine etkisi ne?

PUBG isimli oyunu birçoğumuz duymuştur. Oyunda ilk olarak oyuncular helikopterden paraşütle bir adaya atılıyorlar.

Araştırmalara göre dijital oyunların yüzde 89'u şiddet içerikli! Bu tarz oyunlar oynayan çocuklarda ve gençlerde şiddet eğilimi oldukça yaygın! Şiddet içerikli oyun oynayan insanlar toplumsal yaşamda da problemlerini şiddetle çözme eğiliminde oluyorlar.

Karaya iner inmez görev başlıyor; “karşına çıkan herkesi öldür!” Neden? Evlere giriyor, çeşitli silahlar topluyor ve karşılarına çıkan rakibe silah doğrultuyorlar. Rakip kim? Belli değil. “BAM! Bir düşman daha öldürdüm!” Macera, adadaki tüm rakipleri öldürüne ya da öldürülene kadar devam ediyor. Benzer içerikte yüzlerce, binlerce oyun var. Adını sıkça duyduğumuz Call of Duty, Fortnite, Warcraft, Metin2 bunlardan sadece birkaçı! Bilimsel çalışmalar, örnek gruplar üzerinde gerçekleştirilen deneyler ve gözlemler, tamamen öldürmek üzerine kurulu bu oyunların etkisinin vahametini ve ciddiyetini gözler önüne sermektedir.

Araştırmalara göre **dijital oyunların yüz-**

Sürekli rekabetin içinde olmak gençleri bencil ve bireyci hale getiriyor. Dijital dünyada daha fazla puan toplamak, "level atlamak", kazanmak için rakiplerini yok etmek zorunda olan çocukların, gerçek dünyada da etrafındaki herkesi birer rakip olarak görmesi normal değil midir?

de 89'u şiddet içerikli! Neden? Bu soruyu akılda tutarak devam edelim. Bu oyunlardan dolayı işçi sınıfının gençleri, çocukları deyim yerindeyse şiddetle yatıyor, şiddetle kalkıyor. Hal böyleyken bu oyunları sıradan "eğlence araçları" olarak görmek, "altı üstü oyun" de-yip geçmek doğru olur mu? **Bu tarz oyunlar oynayan çocuklarda ve gençlerde şiddet eğilimi oldukça yaygın! Şiddet içerikli oyun oynayan insanlar toplumsal yaşamda da problemlerini şiddetle çözme eğiliminde oluyorlar.** Aslında bu pek de şaşılacak bir sonuç değil. Nasıl ki sabahları yüzünü yıkaması gerektiğini öğrenen çocuk bunu her gün tekrarlayarak alışkanlık haline getiriyorsa, günün çoğunluğunu "sanal" da olsa şiddet uygulayarak geçiren çocuk da bir süre sonra bunu alışkanlık haline getirir. Bu oyunları oynayan, tabir yerindeyse bağımlısı olan insanlar için silah, düşman, ölmek, öldürmek kanıksanan "doğal" kavramlar haline gelir. Sürekli artan vahşet haberlerinde bunun bir etkisi yok mudur?

Öte yandan **sürekli rekabetin içinde olmak gençleri bencil ve bireyci hale getiriyor.** Dijital dünyada daha fazla puan toplamak, "level atlamak", kazanmak için rakiplerini yok etmek zorunda olan çocukların, gerçek dünyada da etrafındaki herkesi birer rakip olarak görmesi normal değil midir? Başarılı olmak için tüm rakipleri ezip geçmesi gerektiğini düşünmesinde bu oyunların etkisi yok mudur? İşte dayanışma, bir-

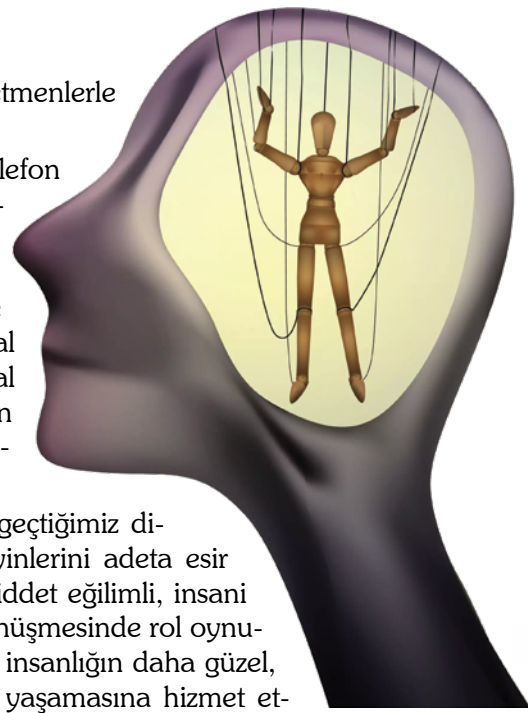
likte hareket etme güduları bu gibi etmenlerle köreliyor, yok oluyor.

Ayrıca günün büyük çoğunluğunu telefon ya da bilgisayar başında oyun oynayarak geçiren çocuklar ve gençler asosyalleşiyor, çevreleriyle ilişkileri giderek zayıflıyor. Arkadaşlarını bile sanal oyunculardan seçiyor, sanal dünyada “arkadaşlık” ediyorlar. Hal böyleyken, işçi sınıfının gençlerinin güven temelinde insani ilişkiler geliştirilmesi zorlaşıyor.

Önemsiz gördüğümüz, oyun deyip geçtiğimiz dijital oyunlar, işçi sınıfının körpe beyinlerini adeta esir alıyor. İnsanların bencil, rekabetçi, şiddet eğilimli, insani duygulardan uzak sanal bireylere dönüşmesinde rol oynuyor. Bilim ve teknoloji gelişiyor ama insanlığın daha güzel, sömürsüz, barış dolu bir dünyada yaşamasına hizmet etmiyor. Kapitalist sömürü düzeni buna izin vermiyor. Ve her şeyin satılıp kâra dönüştürüldüğü kapitalizmde, teknoloji şiddet içerikli oyunlar kurgulamak için kullanılıyor. Dijital oyun endüstrisi bugün dünyada en çok kâr getiren sektörlerden biridir. ***Bu oyunlar hem patronları daha fazla zengin ediyor hem de kâr düzeninin normal karşılanmasına hizmet ediyor.***

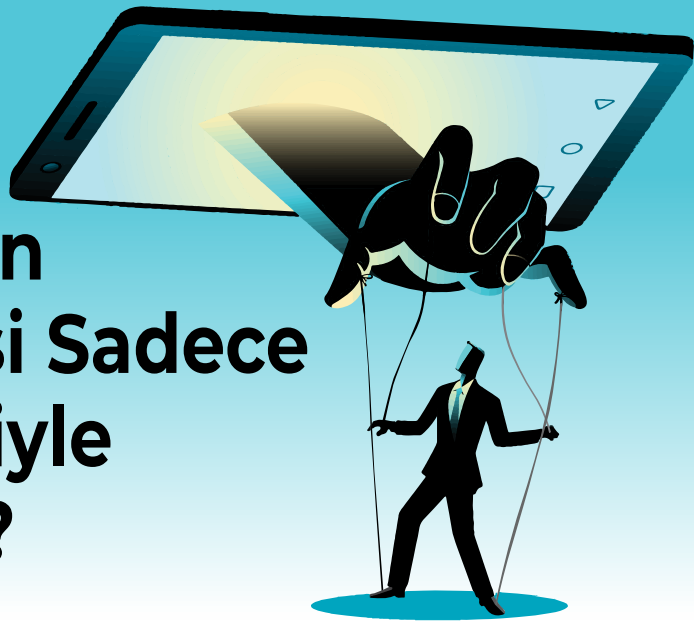
Atalarımız “ağaç yaşken eğilir” demişler. Ege-menler, gençlerimizi daha çocuk yaşta dört bir yandan kuşatıyor ve gelecekte düşünen, sorgulayan, mücadele eden bireyler haline gelmelerini engelliyorlar. Onları adeta beyinleri askıya alınmış ve gençlik enerjileri çalınmış birer robot haline getirmeye çalışıyorlar. Kapitalizm ayakta kaldığı müddetçe teknoloji insanlığın ortak çıkarlarına hizmet edemez. Teknolojinin insanlığın ortak çıkarları temelinde kullanılması için bu sistemden kurtulmak gerek. ■

(İşçi Dayanışması, no 137, Ağustos 2019)

Bilim ve teknoloji gelişiyor ama insanlığın daha güzel, sömürsüz, barış dolu bir dünyada yaşamasına hizmet etmiyor. Kapitalist sömürü düzeni buna izin vermiyor. Ve her şeyin satılıp kâra dönüştürüldüğü kapitalizmde, teknoloji şiddet içerikli oyunlar kurgulamak için kullanılıyor.

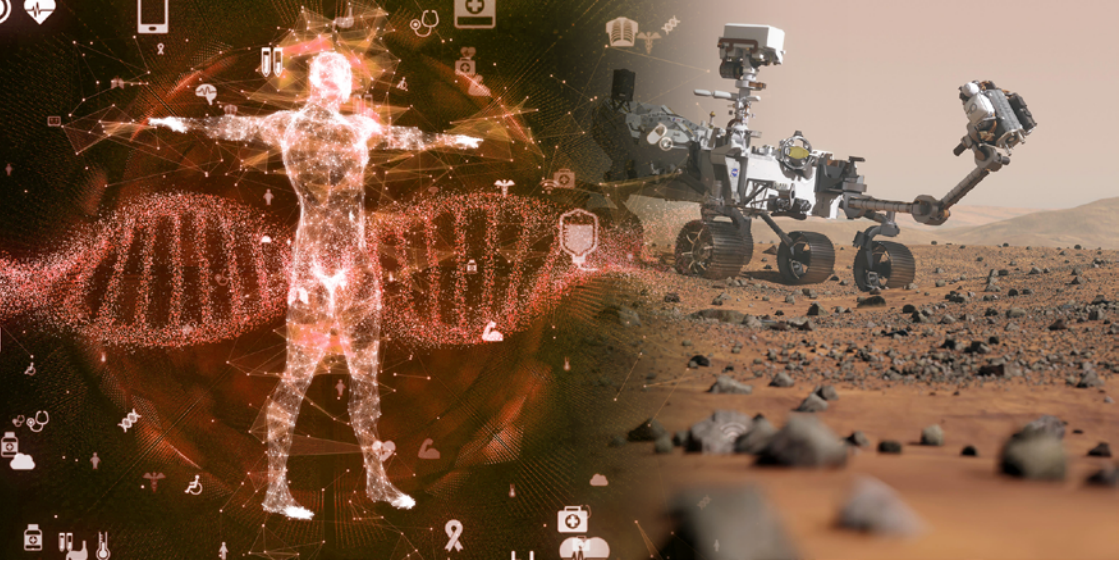
Toplumun Gelişmesi Sadece Teknolojiyle Olur mu?

İnsanlar ateş yakmayı keşfettiğinde hayat daha kolay hale geldi. Isınmaya ve ortamı aydınlatmaya başladılar. Yiyecekleri pişirerek tükettiler, kendilerine koruma sağladılar, madenleri eriterek av aletlerini şekillendirdiler. Keza tekerlek de insanlık tarihi açısından devrim niteliğinde icatlardandır. İnsan, taşıyabileceğinden daha fazla yükü, daha az güç harcıyarak, daha hızlı şekilde taşımaya başlamıştır. Yazının keşfi ise insanlığın en önemli sıçramalarından biridir. İnsanlığın birikimleri bu sayede nesilden nesile aktarılarak günümüze ulaşmıştır. Bu keşif ve icatlardan günümüze çok şey değişti. O zamanlar insanlar meraklı ve korku dolu gözlerle yıldızlara, çakan şimşeklere bakıyordu. **Bugün ise uzaya çıkılıyor, Mars'a araç indiriliyor, uzaya gönderilen teleskoplar sayesinde yeni galaksiler keşfediliyor.** Bir tuşla dünyanın diğer ucuna kütüphaneler dolusu bilgi gönderilebiliyor, yapay zekâ sayesinde her alanda robotlar kullanılabilir.

Bütün bu gelişmelere bakarak bilim ve teknolojinin muazzam bir aşamaya ulaştığını söylemek mümkün. **Peki, bilim ve teknolojinin gelişmesi toplumun da aynı ölçüde gelişmesi anlamını taşır mı?** Ahmed Arif'in ünlü dizeleriyle cevap verelim: "Düşün, uzay çağında bir

Bilim ve teknolojinin gelişmesi toplumun da aynı ölçüde gelişmesi anlamını taşır mı? Bugün ileri teknoloji sayesinde tüm insanlığın karnını doyuracak üretim yapabilir; açlığı, yoksulluğu, işsizliği, hastalıkları ortadan kaldırabiliriz ama kapitalizm buna izin vermiyor.

ayağımız/Ham çarık, kıl çorapta olsa da biri...” Bugün ileri teknoloji sayesinde tüm insanlığın karnını doyuracak üretim yapabilir; açlığı, yoksulluğu, işsizliği, hastalıkları ortadan kaldırebiliriz ama kapitalizm buna izin vermiyor.

Kapitalizmde her şey kâr için üretilir. Bilim ve teknoloji de öyle. Sermaye sahipleri kârlı değilse ne ekmek üretir ne de ilaç... Öte yandan insanları acıya, gözyaşına ve kana boğan silahlar üretmekten geri durmazlar. Çünkü çok kârlıdır. **Bir milyardan fazla insanın açlık çektiği, Afrika'dan Asya'ya insanların basit hastalıklardan kırıldığı dünyamızda devletler, silaha 2 trilyon dolar harcıyor.** Muazzam bir zenginlik potansiyeli olan bilim ve teknoloji bu düzende yıkıcı bir güce dönüştürülmüş durumda. Düşünebiliyor musunuz, bugün dünya genelinde 500 binden fazla bilim insanı savaş sanayisinde çalışıyor. **Öte yandan çocukları SMA hastası olan anne ve babalar çaresizce tedavi parası topluyor.**

Bilim, ortak deneyimlerin ve bilgi birikimin üzerinde yükselmiştir, öz olarak tüm insanlığın malıdır. Ancak kapitalizmin esiri olduğu için insanlığın değil, sermayenin çıkarları için kullanılıyor. Bu nedenle toplum bilim ve teknolojiden mümkün olan düzeyde nasiplenemiyor, onunla aynı oranda gelişemiyor. İnsanların ileri teknolojik araçları kullanması insanlığın kültürel seviyesinin gelişmesi, açlık ve yoksulluğun yeryüzünden silinmesi, insanlığın yücelmesi anlamına gelmiyor. **Ne büyük çelişkidir ki insanlaşmanın itici gücü olması gereken teknoloji, kapitalizm altında insanın emeğine, kendisine, topluma yabancılaşmasını arttıran bir faktör olarak karşımıza çıkıyor.**

Bilimsel bilginin kaynağı olan kitaplar Ortaçağ'da egemen sınıfın parçası olan Kilise tarafından toplanıp kilitli dolaplarda saklanıyordu. Çünkü Kilisenin otoritesini sarsacak bu bilgilere toplumun ve özellikle de aydınların ulaşması istenmiyordu. **Bugün ise doğru bilgi, bir bilgi çöplüğünün içinde saklı!** Bu düzende teknoloji; yazılı, görsel ve sosyal medya aygıtları sömürücü egemenler tarafından kontrol ediliyor. Bu yüzden emekçiler manipülasyonlara ve yalanlara karşı savunmasız hâle geliyor. **Mesela gençler ellerindeki cep telefonuna, buradaki sanal dünyaya o denli gömülüyorlar ki, çok işlevli olan iletişim teknolojisi gençleri asosyalleştiren, alıklaştıran, sosyal yaşamdan koparan bir araca dönüşebiliyor.** Dünyanın bir ucundaki olaylardan anında haberdar olmamızı, fiziksel sınırları aşarak akla gelebilecek her türlü bilgiye erişmemizi, pek çok işlemi bir tıkla gerçekleştirerek zamandan tasarruf etmemizi sağlayan internet emekçileri zehirleyebiliyor. **Cep telefonu ve internet erişimi olan bir işçi, jelibon madeni bulunduğuna hiç sorgulamaksızın inanabiliyor!**

Sermaye sınıfı için önemli olan maksimum kâr elde etmek ve sömürü düzenini devam ettirmektir. Bunun için emekçilerin dayatılan koşullarda çalışmayı kabul etmesi, kapitalizmi sorgulamaması, örgütlenme fikrinden korkması, sınıf bilinci kazanmaması, dayanışmadan ve hakları için mücadele etmekten uzak durması istenir.

Sermaye sınıfı için önemli olan maksimum kâr elde etmek ve sömürü düzenini devam ettirmektir. Bunun için emekçilerin dayatılan koşullarda çalışmayı kabul etmesi, kapitalizmi sorgulamaması, örgütlenme fikrinden korkması, sınıf bilinci kazanmaması, dayanışmadan ve hakları için mücadele etmekten uzak durması istenir. **Bunun olabilmesinin koşulu kitleleri uyuşturmak, manipüle etmek, robotlaştırmak, kendine ve topluma yabancılaştırmaktır.** Ve egemenler teknolojiyi bunun için kullanıyorlar. Bu nedenle bilim ve teknolojinin gelişmesi, otomatik olarak toplumun ve insanın geliştiği anlamına gelmiyor. **Emeği esaret altına alan, bilim ve teknolojiye de pranga vuran kapitalist sömürü düzeni yıkılmalıdır.** İşte o zaman bilim ve teknoloji insanlığın dünyayı bir yeryüzü cennetine çevirmesi için kullanılacaktır. ■

(İşçi Dayanışması, no 172, Temmuz 2022)

➔ Gerçekliğini Kabul Et ➔ Değiştirmek İçin ➔ Mücadele Et!

Kimimiz lisede, kimimiz üniversitede okuyor. Kimimiz işsizliğin yıkıcı etkisiyle boğuşuyorken günde 10-12 saat ağır koşullarda çalışıyor, iliklerine kadar sömürülüyor kimimiz. Memleketlerimiz farklı, adlarımız farklı... Fakat **bizi birbirimize bağlayan bir şey var; sınıfımız, sınıf kimliğimiz. Bizler işçi sınıfının gençleriyiz.** Analarımız, babalarımız bizlere fabrikalar, yatlar, katlar değil işçiliği miras bırakıyor. Egemenlerin anlattığı “kariyer” masallarına kanmayalım, kapitalist düzende işçilerin çocukları işçi oluyor. Bu bizim gerçeğimiz. Peki, gerçekliğimiz ile fikirlerimiz, hissettiklerimiz, davranışlarımız ne kadar uyumlu birbiriyle?

Analarımız, babalarımız bizlere fabrikalar, yatlar, katlar değil işçiliği miras bırakıyor. Egemenlerin anlattığı “kariyer” masallarına kanmayalım, kapitalist düzende işçilerin çocukları işçi oluyor. Bu bizim gerçeğimiz.

Sanki sınıf atlamak kolaymış, bireysel kurtuluş mümkünmüş gibi gençliğe hayaller satıp rekabeti, bireyciliği aşıyorlar. Rekabet nasıl kışkırtılıyorsa, bu düzende gençlerin ego-ları da o şekilde kışkırtılıyor. “Yeni nesil bir

başka!” deniliyor, “gençler oldukça yenilikçi, teknolojiye çok hâkimler” deniliyor. “Geleceğin patronları, yöneticileri, siyasi liderleri aranızdan çıkacak” deniliyor. “İyi bir eğitim, iyi bir gelecek sizi bekliyor” benzeri sahte mutluluk vaatlerine kanan genç insanlar, yarış atı gibi koşuyor. Kimilerimiz kendisini sınıf atlama hülyasına kaptırıyor. Diploma sahibi olmak çok önemli olarak pazarlanıyor. Üniversite diploması olanın kolay iş bulacağı, “büyük adam” olacağı, statü sahibi olacağı söyleniyor.

Peki ya sonuç? Onca yoksulluğun ve acının olduğu dünyamızda, üstelik çıkışsızlığın ve geleceksizliğin oldukça yoğun olarak hissedildiği böylesi bir dönemde tüm bu tiyatro işe yarıyor mu? Elbette hayır! **Türkiye’de her 5 işsizden biri üniversite mezunu, ülkedeki diplomalı işsiz sayısı Birleşmiş Milletler üyesi 39 ülkenin nüfusunu geçmiş durumda!** Milyonlarca genç işçinin kapı önüne konarak kahve köşelerine itildiği bir ülkede yaşıyoruz. Doğan her yeni günü beş parasız atlatmaya çalışıyor, yoksullukla boğuşuyoruz. Pompalanan pembe hayallerin suya düşmesi, işsizliğin yakıcı etkisiyle birleşince bunalım kaçınılmaz oluyor. Soralım kendimize, son dönemde canına kıyan gençlerin sayısında önemli bir artış olmasında bu durumun payı yok mudur?

Kabul edelim ya da etmeyelim gerçekler ortadadır. Egolarımıza seslenmeye çalışıyorlar, bizi oy alıyorlar fakat bizleri mahkûm ettikleri koşullar da ortada. Açlık koşullarında yaşıyoruz, geçinemiyoruz, yoksuluz! Egemenlerin yaptıklarını anlayabiliyoruz, onlar saltanatları sürsün istiyorlar. Peki ya bizler? Bizler neden gerçekliğimizden kaçmaya çalışıyoruz? Tercihlerimiz, davranışlarımız, sohbetlerimizin içeriği, sosyal medya profillerimiz... Bunlara bakacak olursak hepimiz mutluyuz! Kimse yoksul değil mesela, canımızı sıkan tek bir sorun bile yok! Duy da inanma! Öyle bir yalan dünyada yaşıyoruz ki biz bile kaptırmıyor muyuz kendimizi?

Yapılan araştırmalar gençlerin en büyük kaygılarından birinin “beğenilmek” olduğunu ortaya koyuyor. **Egolar yükseldikçe ilgi odağı olma, görünür olma isteği derinleşiyor ama beri yandan yalnızlık sıradanlaşıyor.**

Gençler kendilerini yalnız hissediyor. Değersiz, aşağılanmış, sıkışmış, geleceksiz, çaresiz hissediyor. İşçi ve emekçi ailelerin çocukları kişilik yarılması, kimlik bozukluğu yaşıyor. Yoksulluk ayıp görülüyor, adeta rol yapılıyor. Zenginmiş gibi, sorunları yokmuş gibi, işçi çocuğu değilmiş gibi... Örgütsüz gençler, kendilerine adeta bir illüzyon yaratıp “miş” gibi bir hayat sürerken gerçeklikten de uzaklaşmış oluyorlar. Yarattıkları illüzyonun etkisinde kalarak kendilerini dışlanmış ve yalnız hissediyorlar. “Onlarca arkadaşım var ama gerçek dostum yok” cümlesini ve benzerlerini ne kadar sık duyar veya söyler olduk.

Ya çağımızın sorunlarına duyarsız kalacak, bu esaret ve sömürü düzeninin bataklığında debelenip duracağız ya da gerçekliğimizi kabul edip enerjimizi sınıfımızın mücadelesinin yükseltilmesine akıtacağız.

Nasıl kendimizden kaçamaz isek aynı şekilde gerçekliğimizden de kaçamayız. İşçi sınıfının gençleri olarak kapitalizmin bize çizdiği sınırlar, bir deli gömleği gibi dar geliyor. Günümüz dünyasının sorunları giderek ağırlaşıyor ve çözüm bekliyor. **Ya çağımızın sorunlarına duyarsız kalacak, bu esaret ve sömürü düzeninin bataklığında debelenip duracağız ya da gerçekliğimizi kabul edip enerjimizi sınıfımızın mücadelesinin yükseltilmesine akıtacağız.** İşte işçi sınıfının gençleri olarak önümüzde sadece bu iki seçenek bulunuyor. Seçim elbette bizim! ■

(İşçi Dayanışması, no 143, Şubat 2020)

Üniversiteler, İşsizlik ve Geleceksizlik:

Sorun Nerede?

Üniversite mezunu işsizlerin sayısı çığ gibi büyüyor, genç kuşaklar kendilerini atıl, geleceksiz ve umutsuz hissediyor. Elbette bu sorun yalnızca Türkiye'ye özgü değil. Genç kuşaklar dünya genelinde işsizlik, değersizlik, depresyon sarmalına mahkûm edilmiş durumda. Kapitalist düzenin gençlere pompaladığı sınıf atlama hayalleri yıkıldı, yıkılıyor, daha da yıkılacak!

“Atanamayan öğretmen çalıştığı inşaatta düşerek öldü.” “Üniversite mezunuyum, markette kasiyerlik yapıyorum.” “Mezun olunca iş bulma ümidim yok.” “Sırf bir diplomam olsun diye okuyorum!” Bu sözler, esasında **tarihsel olarak kapanan bir dönemin** umutsuzca dile getirilmesinden başka bir şey değil. Üniversite mezunu işsizlerin sayısı çığ gibi büyüyor, genç kuşaklar kendilerini atıl, geleceksiz ve umutsuz hissediyor. Elbette bu sorun yalnızca Türkiye'ye özgü değil. **Genç kuşaklar dünya genelinde işsizlik, değersizlik, depresyon sarmalına mahkûm edilmiş durumda.** Kapitalist düzenin gençlere pompaladığı sınıf atlama hayalleri yıkıldı, yıkılıyor, daha da yıkılacak! Bir dönemin neden ve nasıl kapandığını, genç kuşakların yarın daha iyi

koşullara uyanmayacağını tarihsel gelişim içinde kısaca özetleyelim.

Tüm üretimin kâr amacıyla yapıldığı kapitalist düzenle birlikte nüfus kentlere akmış, kentler büyüyüp toplumsal ilişkiler farklılaşmaya başlamıştır. **Özellikle sanayi devriminin ardından teknolojinin hızla ilerlemesi, üretim sürecinde eğitilmiş ve gelişmiş emek gücüne ihtiyacı arttırdı.** Modern dünyada eğitimin zorunlu hale gelmesinin temel yol açıcısı, üretim sürecinin ihtiyaçlarıdır. Üniversiteler ise mühendisinden kimyagerine, öğretmeninden doktoruna daha nitelikli işgücününün eğitimini üstlenmiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra üretimin çeşitlenip gelişmesi ve yeni sektörlerin ortaya çıkması üniversite öğrencilerinin de sayısını artırmıştır.

Bir zamanlar varlıklı ailelerin çocuklarının ulaşabildikleri üniversitelere, artan ölçüde emekçi ailelerin çocukları da gitmeye başlamıştır. Elbette egemen ve varlıklı sınıfların çocuklarının gittiği üniversiteler her zaman çok daha yüksek eğitim kalitesine sahipken, emekçi çocuklarının gittiği üniversitelerin eğitim kalitesi günden güne düşmüştür. Nitekim dünyada ama özellikle **Türkiye’de tanık olduğumuz üzere diploma dağıtan ama insana gerçek bir vasıf kazandırmayan binalara dönüşmüştür üniversiteler.**

Türkiye’de siyasi iktidar her şehre üniversite kurmakla övünüyor ama o üniversitelerde kaliteli eğitim verilmiyor, gençlerin geleceğe hazırlanmaları, donanım kazanmaları hedeflenmiyor. **Üniversiteler sadece sermaye çevrelerini palazlandırmanın, ihale kapmanın, kentteki ekonomiyi canlı tutmanın araçları olarak görülüyor.** Gençler olarak eğitim masraflarımızı karşılayabilmek için hem okuyup hem çalışmak zorundayız. Üniversite döneminde doymak, başımızın üstüne bir çatı bulmak, sosyalleşmek, her şey sorun haline geliyor, hayatı adeta askıya alıyoruz. Hele mezun olunca iş bulma kaygısı hepimizi yiyip bitiriyor. **İş bulsak bile aldığımız eğitimin hiçbir işe yaramadığı gerçeğiyle yüz yüze kalıyoruz.** Çözüm istediğimizde ise iktidarın aşığılamalarına ve şiddetine maruz kalıyoruz. Bu da büyük beklentilerle üniversite bitirmiş gençlerin onurunu kırıyor ve hayal kırıklığı yaratıyor.

Türkiye gibi ülkelerde, 1960 ve 70’li yıllarda ve hatta sonraki yıllarda

Türkiye’de siyasi iktidar her şehre üniversite kurmakla övünüyor ama o üniversitelerde kaliteli eğitim verilmiyor, gençlerin geleceğe hazırlanmaları, donanım kazanmaları hedeflenmiyor. Üniversiteler sadece sermaye çevrelerini palazlandırmanın, ihale kapmanın, kentteki ekonomiyi canlı tutmanın araçları olarak görülüyor.

bile üniversite mezunu olmak toplumda “ayrıcılık” anlamına geliyordu. **Bir doktora, mühendise veya öğretmene toplumda duyulan saygı da bu ayrıcalıktan doğuyordu.** Üniversite mezunu bir insanın iş bulamaması düşünülemezdi. Eğitimin niteliği de üniversite öğrenimi için girilen sosyal çevre de bugünkünden çok farklıydı. Gençlerin değişip dönüştükleri, kendilerini çeşitli alanlarda ilerletme şansı buldukları bir dönemdi üniversite dönemi. Fakat bahsettiğimiz gibi, aradan geçen yıllarda bu tablo çok değişti. Nüfus çoğaldı ve kentlere birikti, üniversite okuyanların sayısı giderek arttı. Her alanda mezun sayısı “ihtiyaçtan fazla” olmaya başladı. Adı sanı duyulmayan bölümlerden on binlerce öğrenci mezun olmasına rağmen, o alanların ihtiyaç duyduğu nitelikli emek gücü son derece sınırlıdır. Hem sözünü ettiğimiz dinamiklerden hem eğitime yeterince kaynak ayrılıp gerektiği ölçüde kadro açılmamasından hem de eğitimin özelleştirilmesi politikasından dolayı üniversitelerden mezun olan ama iş bulamayan öğretmen sayısı yüz binleri bulmuştur. Sözünü ettiğimiz durum kaçınılmaz olarak işsiz sayısının katlanmasına yol açmış, bir zamanların saygın meslekleri itibar kaybetmiş ve ücretler düşmüştür.

Sonuç olarak genç kuşakları oyalamak ve işsiz sayısını düşük göstermek için bu iflas etmiş sistem sürdürülüyor. Tarihsel ömrünü doldurmuş ve topluma gelecek vaadi kalmamış kapitalizm her alanda bir yıkıma yol açıyor. Niteliksizleşme, ticarileşme, kamusal harcamaların ortadan kaldırılması, tüm yükün emekçilerin üzerine yıkılması, büyüyen eşitsizlik, işsizlik, depresyon, baskı ve zorbalık... Gerçek durum budur ve yarın daha iyi olmayacak! Öyleyse geleceğimizin çalınmasına karşı sadece şikâyet etmemiz yetmez, umutsuz olmak bize yakışmaz! Gençler olarak tüm insanlığa acılar yaşatan bu sömürü düzenine karşı sosyalist dünya mücadelesinin saflarına katılmalıyız! Gidecek başka yol yok! ■

(İşçi Dayanışması, no 174, Eylül 2022)

Kimin Hikâyesi, Kimin Hayali, Kimin Başarısı?

Kapitalistler sadece çeşit çeşit mallar, ürünler satmaz, olağanüstü başarı hikâyeleri de satarlar. Amazon, Microsoft, Disney, Apple, Tesla... Ya da yerli hikâyeler? Sabancı, Zorlu Holding veya Acun Medya... İmkânsızlıklardan doğan bu başarı hikâyelerinde her türlü sıkıntıya katlanıp dişini sıkan, sıfırdan başlayıp zengin olan “kahramanlar” vardır. Milyonların içinden sıyrılıp zirveye oturan bu “sıra dışı” insanların hikâyeleri en çok da yoksul gençlerin hayallerini süsler. Tam manasıyla “kapitalist yayıncılık” anlayışıyla basılıp yayılan bu hikâyelerin büyümesine kapılanlar, gün sonunda tuzak bir soru sorarlar kendilerine: “Neden ben de olmayayım?”

Kimisi gençlik yıllarında limon satarak zenginleşmiş, kimisi ise onca güçlüğün içerisinde evinin garajında kurmuştur şirketini... Nike’ın kurucularından Phil Knight’ın mesela, evinin garajı bile yoktur. Ayakkabılarını satacak mağaza bile bulamayan zamanın azimli genç girişimcisinin, arabasının bagajını depo olarak kullandığı ve bugünlere öyle geldiği söylenir. Tesla’nın sahibi Elon Musk’ın ise 18 yaşında bir kereste fabrikasında çalıştığı söylenir. İnsan bunları okuyunca ister istemez aklına şu masal geliyor: “Kızgın güneş altında üç çift at bir arabayı dik bir yokuştan çıkarmaya çalışır. Ve bir karasinek gelip atlara musallat olur. Sinek, atların

birinden ötekine koşar ve başları etrafında vızıldayarak aklınca onları gayrete getirir. Atlar güç bela yokuşu çıkınca da şöyle der: «Çok şükür, sıkıntı çektik ama arabayı da tepeye çıkardık!»»

Kulağımıza çalınan “başarı” hikâyelerinin hepsi de bireyseldir, kimse de sormaz “neden tüm toplumu ilgilendiren hikâyeler anlatılmıyor?” diye. Bireysel hikâyeler çeşitli araçlarla yayılır ve dinleyicilerin yani biz işçi ve emekçilerin hayal dünyasında tamamlanır. Kendi hayal kurma mekânlarımızda; yani fabrikada tezgâh başında, derste oturduğumuz sıralarda, dirseklerimizi çürüttüğümüz ofislerin masalarında, kutu kutu dizilen apartman dairelerinde... “Gerçekten istediğiniz işi mi yapıyorsunuz? Risk alın başaracaksınız!” başlığı altında anlatılan bu hikâyeleri dinlediğimizde, hayatımızın gerçekten bu hikâyelerdeki gibi değişebileceğini düşünürüz.

Bu anlatılar hatırmıza geldiğinde, yaşadığımız sefalet düzenini ve yarattığı yakıcı sorunları bir an olsun unutup gerçeklerden uzaklaşırız. Zaten bu yüzden anlatılırlar ya! O büyülü anda köşeyi dönemeyip de tutunamayanların, dikiş tutturamayıp kepenk kapatanların, ekonomik krizde iflas eden küçük işletmelerin, borç yükü altında ezilip intihar edenlerin hikâyesi hafızalarımızdan silinir. Yaşadığımız katmerli sorunlar silikleşir. **Üniversitenin kariyer günlerinde konuşan sektör devlerinin CEO’larını dinlediğimizde özgüvenimiz güçlenir, “neden ben olmayayım?” sorusu kafamızın içinde dolanır.** Öyle ya, “onlar da bizim geçtiğimiz sıralardan geçtiler. Neyimiz eksik? Tek ihtiyacımız girişimci ruhumuzu açığa çıkarıp kariyer planımızı yapmak!”

Tesla şirketi protesto ediliyor

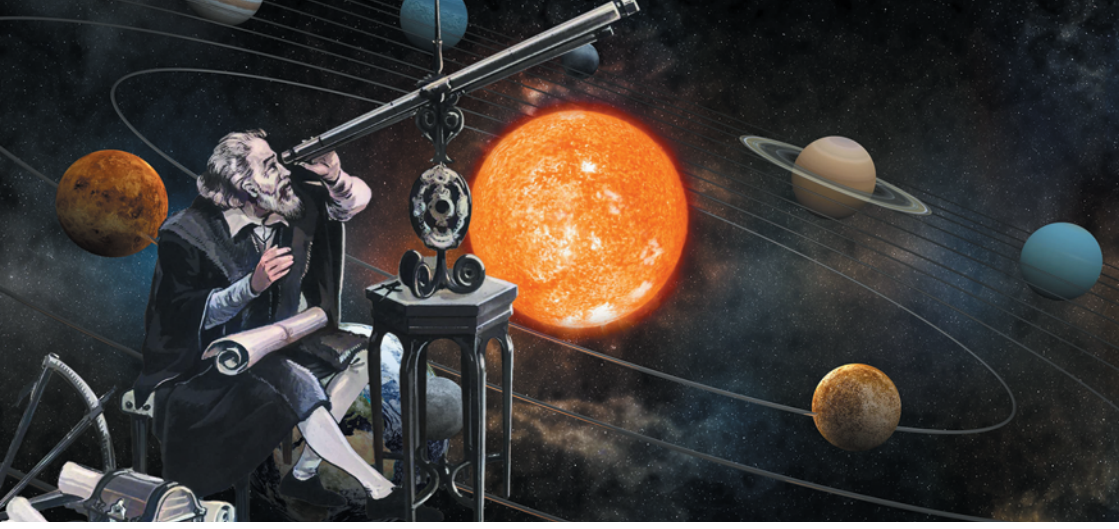
Elbette hayal kurmak insanlar içindir. Umut edip mücadele etmenin bir adım öncesidir. İçinde bulunduğu anı değiştirme arzusu, daha iyi bir yaşamın mümkün olacağı inancı hayal kurmadan yeşerebilir mi? Yaşadığımız onca zorluğa göğüs germe azmini nasıl bulabilirdik hayal gücümüz olmadan? Hayallerimiz yaşamın akışına yön verir. Kimi zaman nefes alacağımız bir durak, kimi zaman kasvetli dünyanın sorunlarından gerçek bir kurtuluş yolu olur. Yanlış olan hayal kurmak değildir; yanlış hayallerin peşine takılmaktır. Bireyci hayallere inanırken, toplumsal kurtuluş hayallerine inanmamaktır!

İşçi sınıfını sefalet içinde yaşatmaya yeminli kapitalizm, bizlere ulaşılması imkânsız kurtuluş hayalleri kurdurtur. Gerçekleşmesi mümkün olmayan hayallerin peşine takıp bizleri kendi hikâyemizden uzaklaştırır. Bu hikâyelerde “kurtuluş” ancak, yukarıdakilerin paçasından çekerek, alttakinin üzerine basarak mümkündür. Başkalarını ezerek tepeye çıkma alçaklığını asıl kurtuluş diye sunan bu düzen; tezgâh başında, sırada, masada aynı hayali kuranların birlikte hayal kurup birlikte kurtulmasını istemez. Bu düzende bir işçinin ömrü boyunca çalışsa sahip olamayacağı zenginlikleri sömürü ve gaspla elde edenlerin, kanımızı emerek semirenlerin yükselişi başarı hikâyesi olarak anlatılır.

Bizim de bir hayalimiz var. Sonu hepimiz için, tüm insanlık için bir başarıyla taçlanacak, inanıyoruz. İnsanlığın en kadim düşünün bugünkü yolcularıyız biz. **Bizden önce de ezilen insanlar sömürsüz bir dünyanın mümkün olduğuna inandılar, bu uğurda mücadele ettiler, insanlığa yol aldirdılar. Artık sömürsüz bir dünya kurmanın koşullarına sahibiz. Şimdi sıra bizde! ■**

(İşçi Dayanışması, no 156, Mart 2021)

İçinde bulunduğu anı değiştirme arzusu, daha iyi bir yaşamın mümkün olacağı inancı hayal kurmadan yeşerebilir mi? Yaşadığımız onca zorluğa göğüs germe azmini nasıl bulabilirdik hayal gücümüz olmadan? Hayallerimiz yaşamın akışına yön verir. Kimi zaman nefes alacağımız bir durak, kimi zaman kasvetli dünyanın sorunlarından gerçek bir kurtuluş yolu olur. Yanlış olan hayal kurmak değildir; yanlış hayallerin peşine takılmaktır. Bireyci hayallere inanırken, toplumsal kurtuluş hayallerine inanmamaktır!

Sömürücülerin Değil İnsanlığın Bilimcileri!

İnsanların her şeye para ve kâr odaklı bakmasını sağlıyor kapitalizm. İnsanların dayanışma duygularını yok ediyor, insanlar arası ilişkiyi çıkar ilişkisine dönüştürüyor. İşte bu sistemde ağacın da gölgesinin de

Geçmişe doğru bir zaman yolculuğuna çıksak da anlatsak dünyanın ahvalini kuşaklar öncesine, şüphesiz bu olanları akılları almazdı. Bilimin ve bilginin, alınıp satılacak bir metaya dönüştüğünü duysalar geçmişin yüce gönüllü bilim insanları, kemikleri sızlamakla kalmaz mezarlarından kalkıp hesap sormak isterlerdi.

bir yararı yok, eğer o gölge para etmezse anında talana uğruyor. Bilim insanı Newton'un ağaç gölgesinde oturup düşünürken yerçekimini keşfettiği dönem geride kalalı çok oldu. Günümüzde hava henüz bedava, ancak su pet şişelerde satılıyor. Geçmişe doğru bir zaman yolculuğuna çıksak da anlatsak dünyanın ahvalini kuşaklar öncesine, şüphesiz bu olanları akılları almazdı. Bilimin ve bilginin, alınıp satılacak bir metaya dönüştüğünü duysalar geçmişin yüce gönüllü bilim insanları, kemikleri sızlamakla kalmaz mezarlarından kalkıp hesap sormak isterlerdi.

Taşları yontarak temel ihtiyaçları gidermeye yarayacak aletlerin yapıldığı ilkel dönemlerden bugünlere ulaşan insanlık, devrimsel sıçramalarla muazzam ilerlemeler kaydetti.

Gökteki güneşe imrendi ve yeryüzünde ateşi kullanmayı keşfetti. Ateşe duyduğu aşk, insanlığın karanlığa beslediği nefreti körükledi. Geceyi bölen lambalar icat ederek şehirleri ışıklarla donattı. Merak etti, sordu, sorguladı, gözlemlendi ve yaşamı çekilmez kılan zorluklara savaş açtı. Telefon, telgraf, internet ağlarıyla dünyanın bir ucunu diğer ucuna bağladı. Ve egemenlerin çizdiği sınırları anlamsızlaştırdı.

Geçmişte nice bilim insanı, insanlığın gelişimi için uğraş veriyor, uğraşları sonucunda açığa çıkan icatların insanlığın ortak malı olduğunu söylüyordu. İnsanlığın ortak hazinesine icatlarını, buluşlarını katıyorlardı. Öyle ki, gecesini gündüzünü bilime adayan bu insanlar, hiç görmedikleri insanlar için emeklerini, zamanlarını hatta yaşamlarını feda etmişlerdi. Hapislere, sürgünlere, işkencelere, ölümlere meydan okumuşlardı. Ortaçağ'a tüm ağırlığıyla çöken Kilise'nin karanlık gölgesi, akıllarına ve cesaretlerine sirayet edememişti. Meselâ Kutsal Engizisyon mahkemelerinin tehditleri dünyanın dönmediğini kabul ettirememişti Galilei'ye. Çünkü diyordu Galile, "siz benden dünyanın dönmediğini kabul etmemi istiyorsunuz ama her şeye rağmen dönüyor dünya." Nâzım Hikmet'in dizelerinde anlattığı gibi bilim insanları, insanlığın ortak çıkarları için kendilerini feda edebiliyorlardı:

*"Yaşamayı ciddiye alacaksın,
yani o derecede, öylesine ki,
mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut kocaman gözlüklerin,
beyaz gömleğinle bir laboratuvarında
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde"*

Fakat insan ve insanlığın ortak çıkarları değil de sermaye sahiplerinin daha fazla kâr etmesi üzerine kurulu kapitalist sistemde, Nâzım'ın olmasını istediği bilim insanlarının sayısı çok azdır. **Kapitalist düzen aldığımız nefesi, içtiğimiz suyu, soyut-somut ne varsa her şeyi birer metaya dönüştürmüş durumda.** Bugün her şeye egemen olduğu gibi bilimi de esareti altına alan kapitalizm, Ortaçağ'ın kiliselerini aratmıyor. Ortaçağ Avrupa'sında hâkim güç olan Kilise, o güne kadar sürdürülmüş bilimsel çalışmaların ve eserlerin bulunduğu devasa kütüphanelerin kapılarını kapalı tutuyordu.

O dönemde bilimi ve bilgiyi tekeline alan Kilise'nin rolünü, bugün patent uygulamasıyla patronlar sınıfı oynuyor. Bilimsel araştırmalar ve

çalışmalar bütünüyle büyük patent şirketleri bünyesinde ve kontrolünde yapılır hale gelirken, bu şirketlerde ücretli bir işçi olarak çalışan araştırmacıların icatları, buluşları ve her türlü üretimi şirketin malı haline geliyor.

Kapitalistler, patent uygulaması zırvasıyla bilimsel faaliyetleri ve bu alanda çalışmalar yürüten araştırmacıları ellerinin altında tutmak istiyorlar.

Patent sistemiyle icat ve buluşların garanti altına alındığını ve bu şekilde araştırmacıların motivasyonunun ve yaratıcılığının artacağını

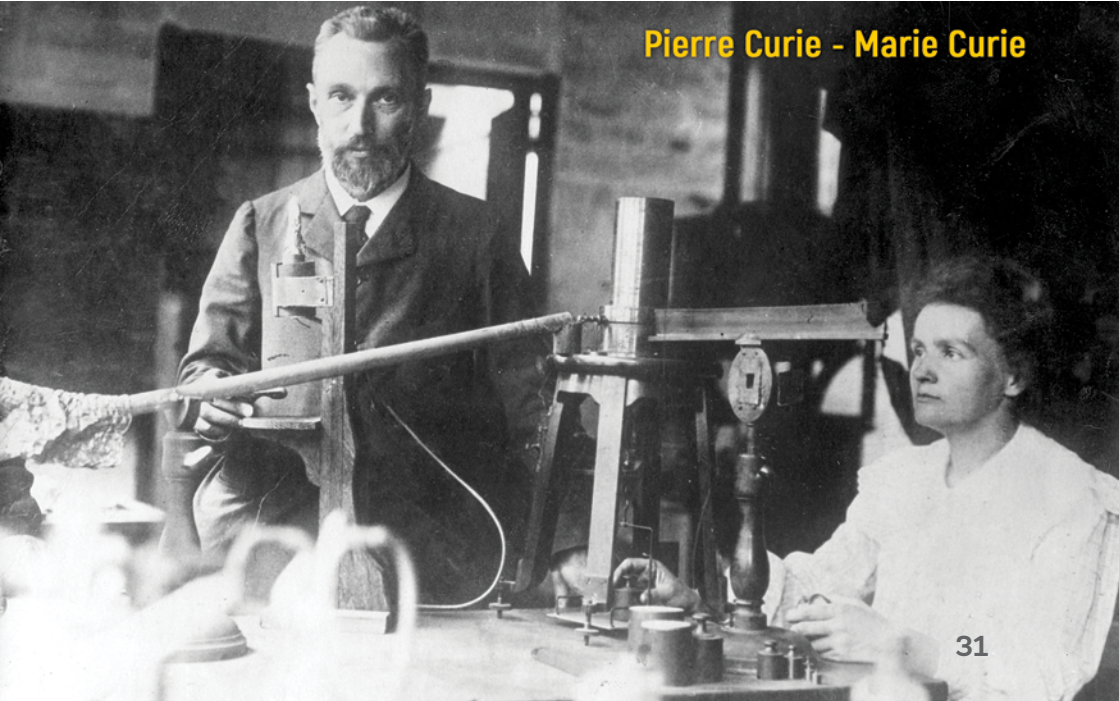
öne süren burjuva ideologlar, yalnızca kendi saltanatlarını garanti altına alma peşindeler! Bilimsel çalışmaların özgürce yürütüldüğü koşullarda kendi düzenlerinin akıldışı olduğu gerçeğinin ayan beyan ortaya çıkacağını en az bu düzenin yıkılmasını isteyenler kadar iyi biliyorlar!

Tarih boyunca çabalarıyla insanlığı bir adım öteye taşıyan, insanlık onurunu koruyup ölümü göze alan ve tarihe adını yazdıranlar oldu. Şimdi insanlığa daha da büyük bir adım attırarak bilimin ışıklı yolundan yürümenin ve bu kokuşmuş düzene son vermenin zamanı! ■

(İşçi Dayanışması, no 113, Ağustos 2017)

Patent sistemiyle icat ve buluşların garanti altına alındığını ve bu şekilde araştırmacıların motivasyonunun ve yaratıcılığının artacağını öne süren burjuva ideologlar, yalnızca kendi saltanatlarını garanti altına alma peşindeler!

Pierre Curie - Marie Curie

Günlük Hayatın Dili ve İnsanlığın Kadim Düşü

Tarih nasıl bir yol izleyecek? Ne gibi keşifler ve icatlar yapılacak, gelecek nasıl olacak? Bu sorular, geleceğin bilinmezliğine karşı insanlığın kadim merakının ifadesi oldu asırlar boyu... Bu merak, insanlığın ilerleyişine de büyük katkılar sundu. **Günümüzde teknoloji hızla gelişmeye devam ediyor ve haliyle düşünüyoruz, merak ediyoruz, soruyoruz; acaba yarının bugünden farkı ne olacak?**

Bir haber sitesi “Özlediğimiz Hayat” diye bir içerik yayınlamış. İçeriğe göre, teknoloji gelişmiş ve yapay zekâ sayesinde hayat inanılmaz kolaylaşmıştır. Mesela gömlek cebinizdeki kalp monitörü, kalp verilerinizi bir kardiyoloğa yollar. Veriler orada incelenir, gerekli tanı konulur ve tedavi yolu belirlenir. Sonra? Sonra da yeni oluşturulan veriler bir eczaneye gönderilir. Siz akıllı saatinize gelen bir bildirimle ilaçlarınızın hazır olduğunu öğrenirsiniz. İş çıkışı sürücüsüz otomobilinizle eczaneye uğrar ve ilaçlarınızı alır, ödemeyi de akıllı saatinizi kullanarak yaparsınız.

Günümüzde teknoloji hızla gelişmeye devam ediyor ve haliyle düşünüyoruz, merak ediyoruz, soruyoruz; acaba yarının bugünden farkı ne olacak?

İnsanlığın hayattaki özlemi gerçekten bu mu? Anlatılan hikâyenin amacı, ileri teknolojiyle günlük yaşamın nasıl rahatlayacağını göstermek. Peki, emekçiler bu imkânlarla ulaşabilecek mi? Zira zengin sınıflar bugün de teknolojinin

nimetlerinden sonuna kadar yararlanıyor ve konforlu bir yaşam sürüyorlar. Dikkat edersek, anlatılan yaşamın bugünden tek farkı, teknolojinin daha fazla gelişmiş olmasıdır. Ancak hikâyede kapitalist ilişkiler, günlük hayat ve ilişkiler aynen devam etmektedir. Neden başka türlü mümkün değilmiş gibi kapitalist temelde yaşamaya devam ediyor, bu anlatıda insanlar? Kullanılan araçlar biçim değiştirmiş ama anlıyoruz ki sömürü devam ediyor. Oysa bunca teknolojik atılımla insanlık yepyeni bir dünya kurabilir: İşçi ile patron gibi sınıf ayrımlarının tedavülden kalktığı, sömürü ve sınıfların olmadığı, açlık ve yoksulluğun son bulduğu, insanların mutlu yaşadığı bir dünya! İnsanlığın tarih boyunca kurduğu en kadim düş bu değil midir?

Ezilenler sömürsüz bir dünya özlemini tarih boyunca benliğinde hissetmiş ve sayısız kuşaktan milyonlar bu uğurda mücadele etmiştir. **Köleliğin kaldırılması için Roma İmparatorluğuna isyan eden Spartaküs ve arkadaşları mesela... Yaklaşık 2100 yıl önce, “Güneş Ülkesi” demişlerdi düşlerindeki dünyaya... Peki, Şeyh Bedreddin? “Yârin yanağından gayrı, her yerde, her şeyde, hep beraber!” diyerek ne de güzel betimlemiş böylesi bir dünyayı... Tam 600 yıl önce!**

Sınıf bilincine sahip olmayan işçiler söz konusu hikâyeyi okuduklarında, “teknoloji madem bu kadar gelişti, yaşam burada anlatıldığı gibi olmak zorunda mı? Neden tüm insanlar aynı olanaklara sahip olamıyor?” diye sorgulamaz, durumu aynen kabul ederler. Çünkü insanlar bazı şeylerin, mesela sömürünün değişmezliğine inanıyorlar. Yoksa inandırılmışlar mı

demeliyiz? Böyle demeliyiz çünkü insanların düşüncelerini, yaşadıkları toplumdaki üretim tarzı belirler. **Bugünkü kapitalist üretimin bir tarafında sermaye, öte tarafında ise emek vardır. Sermaye sınıfı, bu üretim biçimini örgütsüz milyonlara ebedi olarak sunar.** Kendi çıkarlarını yansıtan fikirleri toplumda egemen kılar. Bu fikirler çeşitli araçlarla üretilir ve topluma benimsetilir. Egemenler toplumun algısını kendi çıkarları doğrultusunda manipüle ederler.

Sinema bir düşüncenin üretilip kitlelere benimsetilmesinin kullanışlı bir aracıdır mesela. Hollywood sayısız “kıyamet” temalı filmi sadece para kazanmak için üretmiyor. Uzaylıların dünyayı istila etmesinden bir virüsün insanlığı yürüten ölülere dönüştürmesine, dünyaya bir gök taşının çarpmasından yapay zekânın kontrolden çıkmasına kadar çeşitli hikâyeler anlatılıyor bu filmlerde... Verilen mesaj aynı: Geriye bir avuç insan da kalsa kapitalizm yaşamaya devam eder. **Kapitalizmin hayatın bir normali, adeta doğa kanunu olduğu yalanını emekçilerin zihnine işlemek için epey kullanışlı bir araç değil mi?**

Koronavirüs süreciyle birlikte pek çok yeni kavramla tanıştık ya da bu kavramlar günlük hayatımızın vazgeçilmezi haline geldi. Olumsuz çağrışım yapan “yasak” yerine sihirli kavramlar icat edildi mesela. Sendikaların etkinliklerinin yasaklanması “sağlık tedbiri”, sokağa çıkma yasağı ise “kısıtlama” olarak sunuluyor. Zaten zam da yapılıyor artık, “güncelleme” yapılıyor. Ekonomi krize girmiyor da resesyona (durgunluğa) giriyor! Emekçilere, kendinizi yoksul olarak değil, “dar geliri” ya da “durumu olmayan” olarak tanımlayın deniyor.

Egemenler kendi çıkarları için insanların düşüncelerini ve bunun bir ifadesi olan dili örgütüyorlar. Böylece gündelik hayatı örgütlemiş olmakla kalmıyor, insanların geleceğini, düşlerini dahi çalmış oluyorlar. Emegimizi, bugünümüzü ve yarınımızı çalmalarını engellemenin ve düşlerimizdeki dünyaya ulaşmanın yolu, egemenlerin düşüncesini reddetmek, örgütlenerek mücadele etmektir. ■

(İşçi Dayanışması, no 154, Ocak 2021)

Egemenler kendi çıkarları için insanların düşüncelerini ve bunun bir ifadesi olan dili örgütüyorlar. Böylece gündelik hayatı örgütlemiş olmakla kalmıyor, insanların geleceğini, düşlerini dahi çalmış oluyorlar.

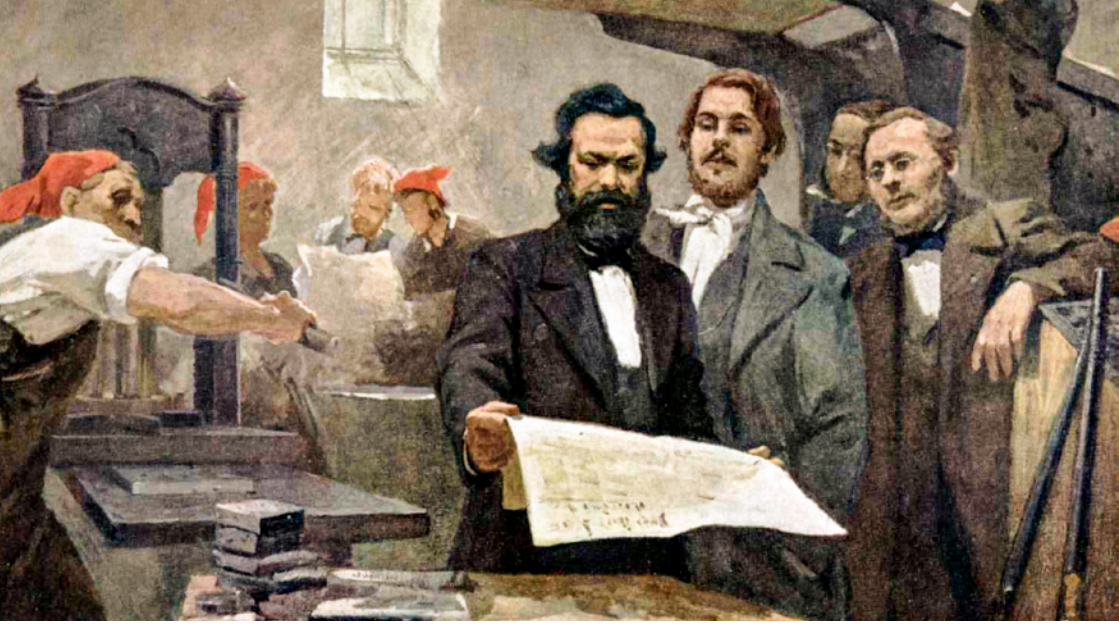

Toplum ve İnsanlığın Çalışkan Evlatları

Bugün etrafına bakıp “yahu şu topluma bak ne halde, kimse sesini çıkarmıyor, bunlar için mi mücadele edeceğim?” diyenler var. Yüzeyde gördüğüne bakıp değişimin imkânsız olduğunu, dolayısıyla sorumluluk almanın, değişim için mücadele etmenin gereksiz olduğunu düşünenler var. Oysa toplum her ne kadar bireylerden oluşsa da toplumun hareketini ve değişimini belirleyen şey tek tek bireyler değildir. Toplum bir organizmadır, tıpkı insan gibi. **İnsan nasıl hücrelerden oluşuyorsa ama baktığımızda basit bir hücreler toplamı değil karmaşık bir organizma görüyorsak, toplum da bireylerden oluşur ama tek tek bireylerin davranışlarının ötesinde bir hareketi, devinimi olan bir organizmadır.**

Bir toplumu belirleyen şey o toplumdaki üretim ilişkileridir. Bugünkü toplumda milyarlarca insanın emek gücünden başka satacak bir şeyi yok. Fabrikalar, makineler, teknoloji ve hatta bilim bir avuç sermaye sahibinin elinde. “Mülkiyet hakkı” gerekçesiyle insanlığın gelişimi için değil, bir avuç kapitalistin daha da zenginleşmesi için kullanılıyor. **Kapitalist sistem, üretim araçlarının kapitalistlerin özel mülkiyetinde olduğu ama en basit bir ürünün bile yüzlerce işçinin emeğiyle üretilerek üretimin toplumsallaştığı bir sistemdir.** Üretim toplumsallaştığı halde üretim araçlarına vurulan bu özel mülki-

İnsan nasıl hücrelerden oluşuyorsa ama baktığımızda basit bir hücreler toplamı değil karmaşık bir organizma görüyorsak, toplum da bireylerden oluşur ama tek tek bireylerin davranışlarının ötesinde bir hareketi, devinimi olan bir organizmadır.

yet zinciri, toplumun genelini refaha kavuşturacak gelişimin önündeki en büyük engeldir ve çözülmeye yazgılı bir çelişkidir. Küçük bir azınlık akla hayale sığmayacak bir zenginliğe sahip olurken, milyarlarca insanın giderek daha büyük bir sefalete düştüğü bir toplumsal sistemdir kapitalizm. Adeta topluma giydirilmiş deli gömleğidir. Bu çelişkiler giderek büyüyor ve toplumun içinde haklı bir öfke birikimine ve değişim isteğine yol açıyor. **Yani biz farkında olalım ya da olmayalım değişim kaçınılmazdır.**

Tıpkı değişim gibi toplumda değişimin farkında olan ve insanlığın kurtuluşu için çabalayan insanların varlığı da kaçınılmazdır. Sınıflı toplumlar tarihi boyunca gelip geçen toplumlara bakalım; köleci, Asyatik, feodal toplumların içinde başkaldıranlar, haksızlığa isyan edenler, insanlık için doğruları savunanlar hep oldu. Onlar mevcut düzenin kalıcı olmadığını, böyle sürüp gitmeyeceğini biliyorlardı. Kimisi asla değişmeyeceği söylenen düşüncelere (dogmalara) karşı savaştı, hayatı pahasına dünyanın evrenin merkezi olmadığını, döndüğünü söyledi. Kimisi “güneş ülkesi”ni kurmak için köleliğe karşı ayaklandı. Kapitalist toplumun 300 yıllık tarihinde de düşünen, sorgulayan, sömürüye baş kaldıranlar hep oldu ve olacak.

Mesela işçi sınıfının büyük önderi Karl Marx, **kapitalizmi çözümlererek sermayenin birikmiş emek olduğunu ve işçilerin nasıl sömürüldüğünü ortaya koyarak işçilere kurtuluşun yolunu gösterdi**; işçi sınıfına ve insanlığa en büyük hizmeti verdi. Marx ve arkadaşları kapitalist sömürücülere savaş açtıklarında bir avuçtular. İşçi sınıfı kapitalizmi alaşağı edecek bir örgütlülüğe sahip değildi ama onlar bu

örgütlülüğü yaratmak için büyük bir mücadele verdiler. Rusya'da milyonlarca emekçi 1917'de Çarlığın zulmü altında nefessiz bırakılırken, yine bir avuç Bolşevik "bu böyle gitmez" diyerek işçi sınıfının saflarında örgütlenme mücadelesi verdi. Onlar Marx ve arkadaşlarının mirasını takip ettiler. Birinci Dünya Savaşı başladığında egemenlerin topluma enjekte ettiği milliyetçilik zehrine savaş açtılar, milliyetçilikle zehirlenen emekçileri kurtarmak için canla başla çalıştılar. Ve sonunda işçi sınıfına yol göstererek iktidarı almasını ve savaşa son verilmesini sağladılar.

Çünkü onlar toplumun ruh halini anladılar, sabrettiler, azmettiler. Toplumsal değişimin kaçınılmaz olduğunu bildiler. Bu değişimi mayalamak, hızlandırmak için çabaladılar ve başardılar. Yüzeyde gördüklerine ya da etraflarında korkan, sinen, "sesini çıkarma" diyen insanların varlığına bakıp "bunlardan bir şey olmaz" deselerdi, sonuç böyle olur muydu? **Onlar insanlığın çalışkan evlatlarıydılar. İnsanlığın en güzel değerlerini, geleceğini, umudunu temsil eden çalışkan evlatları...**

Tarihin hiçbir döneminde toplumdaki tüm bireylerin aynı bilinç düzeyinde olduğu, aynı şekilde değişim arzusunu taşıdığı, aynı anda ayağa kalkarak devrime katıldığı görülmemiştir. Toplumun içinden hep öncüler çıkmış, onlar yolu açmış, geri kalanlar onların peşinden gelmiştir. Bu, 1789 Fransız Devriminde de 1917 Rus Devriminde de böyle olmuştur. **Tarihin her döneminde insanlığın çalışkan evlatları öne çıkmış, onların varlığı büyük toplumsal değişimlere yön vermiştir.** Bu geçmişte ne kadar böyle ise bugün de böyledir. Önemli olan insanlığın çalışkan evlatları, değişimin öznelere olmaktan geri durmamaktır. ■

(İşçi Dayanışması, no 164, Kasım 2021)

Gençlik ve Gelecek:

“Gelecek” Göç Etmek İstiyor!

Bugün toplumun geleceği sayılan gençler bir çıkmazda debeleniyor, “bize burada gelecek yok” hissiyatına kapılıyor. Çareyi yurtdışında arama eğiliminde ciddi bir artış yaşanıyor. Üniversite amfilerinden lise sıralarına, işyerlerinden sokak röportajlarına kadar gençlerin bulunduğu her alanda bu düşünce dile getiriliyor. Geline aşamada ülkedeki koşullar gençleri göçe zorluyor, diğer bir ifadeyle “Türkiye'nin geleceği” göç etmek istiyor!

Egemen sınıfın siyasetleri her fırsatta “gençlik gelecektir” diye söze başlayıp tumturaklı laflar ederler. Oysa bugün toplumun geleceği sayılan gençler bir çıkmazda debeleniyor, “bize burada gelecek yok” hissiyatına kapılıyor. Çareyi yurtdışında arama eğiliminde ciddi bir artış yaşanıyor. Üniversite amfilerinden lise sıralarına, işyerlerinden sokak röportajlarına kadar gençlerin bulunduğu her alanda bu düşünce dile getiriliyor. Geline aşamada ülkedeki koşullar gençleri göçe zorluyor, diğer bir ifadeyle “Türkiye'nin geleceği” göç etmek istiyor!

Anketler, doğru şekilde yapıldığında insanların düşünceleri ve davranışları hakkında somut tablo sunarlar. Gençlere yönelik yapılan anketlerin istisnasız hepsinde ortak bir nokta var; kimisinde yüzde 65, kimisinde yüzde 75 oranında gençler, eğer imkân olsa yurtdışına yerleşip orada yaşamak istediğini belirtiyor. Üstelik AKP'ye oy veren gençlerin yarısının, MHP'ye oy veren gençlerin yüzde 70'inin de kanaati bu yönde. Belirtilen sebepler ise ortak: İşsizlik, yoksulluk, çalışma

Genç arkadaş! Yaşamak istediğimiz ülke kesinlikle böyle bir ülke değil. Bıktık, bunaldık, yorulduk... Pek çoğumuz, hatta milyonlarcamız yurt dışına kaçıp sorunlardan kurtulacağını düşünüyor. Peki, bu kadar insan gidebilir miyiz? Gitsek bile sorunlardan kurtulup güllük gülistanlık bir hayat sürebilir miyiz?

şartları, yaşamın her alanındaki güvencesizlik, belirsizlik, kayırmacılık, ülkedeki bas-kı ortamı, adaletsizlik, göç politikaları...

Son yıllarda hayatımıza yeni bir tanım girdi; ev genci! Ne istihdamda ne de eğitimde olup bu kategoriyi oluşturan 15-24 yaşındaki gençlerin oranı yüzde 28. Yani her üç gençten birisi evde! Türkiye, üniversite mezunlarının iş bulma ihtimalinin de en düşük olduğu iki OECD ülkesinden biri. **Diplomalı işsiz sayısı 1 milyon 350 bini aştı, bu sayı her dört işsiz gençten birisinin üniversite mezunu olduğu anlamına geliyor.** Peki, ya iş bulabilenler? “Burada iyi bir okuldan mezun olup iş bulsam bile elime geçecek para, ABD’de McDonalds’ta part time çalışaca-

ğım paraya denk düşüyor” diyor mesela bir genç. Yetenekli bir gencin başarılı olacağı ve mutlaka bir yere geleceğine ilişkin inanç anketlere göre ancak yüzde 20! Yani her beş gençten dördü yetenekle bir yerlere gelinebileceğine inanmıyor.

Yıldan yıla yurtdışına yerleşen gençlerin sayısında sıçramalı bir artış var, rakamlar 100 bini geçmiş durumda! Ne yazık ki sadece gençler değil doktorundan akademisyenine, memurundan mühendisine herkes yurt dışına çıkmanın derdine düşmüş durumda. Hal böyleyken devletin bir bakanı, genç nüfusun Türkiye’den ayrılmayı tercih etmesinin “kaçmak” değil, “dünyayı tanıma isteğinden” kaynaklandığını söyledi. Böyle konuşabilmesi için insanın ya gerçeklerden kopmuş olması ya da riya içinde olması gerekir.

Genç arkadaş!

Yaşamak istediğimiz ülke kesinlikle böyle bir ülke değil. Bıktık, bunaldık, yorulduk... Pek çoğumuz, hatta milyonlarcamız

yurt dışına kaçıp sorunlardan kurtulacağını düşünüyor. Peki, bu kadar insan gidebilir miyiz? Bu mümkün değil ve ezici çoğunluğumuz hiç gerçekleşmeyecek bir düşünle avutmaya çalışıyor kendisini. **Sahi nereye gideceğiz, nasıl karşılanacağız? Türkiye’de Afganların, Suriyelilerin yaşadıklarını hatırlayalım, maalesef kimse bizi kollarını açıp beklemiyor, bilelim.** En önemli soru şu; gitsek bile sorunlardan kurtulup güllük güllüştür bir hayat sürebilir miyiz?

Gitmek istediğimiz ülkelerin meydanlarında bir araya gelen, içine itildikleri koşullara isyan eden yoksul emekçilere baktığımızda sorumuzun cevabı bellidir. Fransa’dan ABD’ye, İngiltere’den Şili’ye dünya meydanları son yılların en büyük protestolarına ev sahipliği yapıyor. Üstelik bu isyanların biri bitmeden diğeri başlıyor ve gençler istisnasız hep en önde! Protestoların sebepleri; hayat pahalılığı, işsizlik, hak gaspları, iklim krizi, göç politikaları, savaşlar... Yakındığımız sorunlara ne kadar benziyor değil mi? Kapitalizm bir dünya sistemi ve ondan, onun yarattığı sorunlardan kaçarak kurtulamayız. Dünya medyasında birçok kez dile getirildiği gibi modern tarihte ilk kez gençler ebeveynlerinden daha kötü şartlarda yaşıyorlar, daha yoksul, daha güvencesiz, daha geleceksiz! Yani sadece Türkiye’de değil, dünyada gençliği kapitalizm lodosu vuruyor.

Genç arkadaş! Kapitalizm, tüm insanlığın başındaki illettir. Bu sistem var olduğu sürece gençler hayal kırıklığına uğramaya mahkûmdur. Üstelik dünyanın neresinde olursa olsun bu böyle. Şikâyet ettiğimiz tüm sorunlar çağımızın sorunları ve gençlik, çağının sorunları karşısında şuursuz, duyarsız olmamalıdır. Biliyoruz hepimiz şikâyetçiyiz, öfkeliyiz, tepkiliyiz... Ancak yetmez, kınında duran kılıç paslanırlar! Sorunlarımızdan kaçmak yerine gelin hep beraber üstüne gidelim. **Biz mücadele eden, değiştirmek isteyen, savaşların olmadığı, doğanın katledilmediği, çocukların ölmediği bir geleceği hayal eden ÜİD-DER’li gençleriz. Biz ne kadar çoğalsak umutsuzluk o kadar azalır. Ne kadar çoğalsak karanlık o kadar aydınlanır!** ■

(İşçi Dayanışması, no 163, Ekim 2021)

Kapitalizm, tüm insanlığın başındaki illettir. Bu sistem var olduğu sürece gençler hayal kırıklığına uğramaya mahkûmdur. Üstelik dünyanın neresinde olursa olsun bu böyle. Şikâyet ettiğimiz tüm sorunlar çağımızın sorunları ve gençlik, çağının sorunları karşısında şuursuz, duyarsız olmamalıdır.

Kapitalizmde **Mutlu Kuşaklar Yoktur!**

20'li yaşlarında olan gençler, yani AKP'li yıllara doğanlar; “yaşamlarının karartıldığını, geleceğinin çalındığını” söylüyor, kendilerini “kayıp kuşak” olarak adlandırıyorlar. Fildişi kulelerinde oturan muktedirler ise gerçeklikten o denli kopmuş durumdadır ki “kendiniz için, memleketiniz için hayal kurmaya devam edin” tavsiyeleri dağıtıyor, “Z kuşağının yoldaşı olacağım” nutukları atıyor ve ülkede en çok gençlerin mutlu olduğunu söyleyebiliyorlar. Oysa emekçi gençlik ülkeye bakınca baskıdan, işsizlik ve yoksulluktan, adam kayırmacılıktan, gösteriş budalalığından, iktidarın tepeden tırnağa çürümesinden, umutsuzluk ve çıkışsızlıktan öte bir şey göremiyor. **Mutluluk mu? Sahi, mutsuzluk buhranı yaşadığı-**

Emekçi gençlik ülkeye bakınca baskıdan, işsizlik ve yoksulluktan, adam kayırmacılıktan, gösteriş budalalığından, iktidarın tepeden tırnağa çürümesinden, umutsuzluk ve çıkışsızlıktan öte bir şey göremiyor. Mutluluk mu? Sahi, mutsuzluk buhranı yaşadığımız böylesi bir çağda mutluluk ne kadar mümkün?

mız böylesi bir çağda mutluluk ne kadar mümkün?

Kuşaklardan ve kuşaklara atfedilen değerlerden, belirgin duygu ve davranışlardan bahsediyorsak şayet, doğru gibi görünen kimi kavramları irdelemek, her şeyi yerli yerine oturtarak başlamak önemlidir. Birbiri ardına yeni harflerle kuşak tanımlaması yapmak re-

vaçta! Önce İkinci Dünya Savaşı sonrası doğan “bebek patlaması” kuşağı (“Baby Boomers”), sonra X, Y, Z kuşakları ve şimdi son olarak Alfa kuşağı... **Öncelikle böylesi bir kuşak tanımlaması yapmanın esasında hatalı ve manipülatif olduğunu söylemeliyiz.** Ülkedeki en zengin aile olan Koç’ların, dünyada en çok kamu ihalesi alan AKP’li müteahhitlerin çocuklarıyla ya da sınavsız-mülakatsız koltuk kapan bürokrat çocuklarıyla emekçilerin aynı yaştaki çocuklarının yaşamları, sorunları, hissiyatları bir olabilir mi? Dolayısıyla toplumsal sınıflardan azade, sınıflar üstü bir kuşak tanımlaması yapmak yanlıştır, esasında sınıfların kuşakları vardır.

AKP’li yıllarda işçi sınıfı kuşaklarının, özellikle de gençliğin içine itildiği geleceksizlik derinleşti. Ancak bu doğru olduğu kadar eksik bir yorumdur. Zira kapitalizm tarih boyunca sınıfımızın hiçbir kuşağına mutluluk sunmadı, sunamaz. Mesela 19. yüzyıl, dünya tarihinde eşi benzeri olmayan olayların yaşandığı bir yüzyıl olmuştur. İşçi sınıfının önderlerinden birisi bu yüzyılda sermaye sınıfının kendi suretinde bir dünya yaratmaya çabaladığını söylemiştir. Fakat 20. yüzyıl çok daha büyük acılara sahne olmuştur. Ernest Glaeser’in **1902 Doğumlular** adlı romanında bir çocuğun gözünden bu yüzyıldan çarpıcı bir kesit anlatılır, Birinci Dünya Savaşının yıkımı gözler önüne serilir. Sormak gerekir; savaşları çıkaranlar korkunç kârlar elde ederken, hastalık ve açlıktan kırılan, babasız kalan veya bizzat kendisi cephelere sürülen bu çocuklar mutlu muydu?

70 milyon insanın canını alan İkinci Dünya Savaşını, Japonya’da iki atom bombasının

Toplumsal sınıflardan azade, sınıflar üstü bir kuşak tanımlaması yapmak yanlıştır, esasında sınıfların kuşakları vardır.

koca şehirleri yerle bir ettiğinin tanığı ve mağduru olan kuşağı düşünelim; iki dünya savaşını da yaşayan kuşağı ya da! Almanya, İtalya yahut İspanya'da faşizmi yaşayan kuşaklar, yaşadığımız topraklarda 12 Eylül kuşağı diye anılan kuşak... Bu zamanlar insanlık tarihinin çok zorlu zamanlarıdır; kapitalist egemenlerin işçi sınıfının çeşitli kuşaklarına ödediği büyük bedellerin tanığıdır. Ancak öte yandan 1968 kuşağı diye bir kuşak da vardır. Bireysel çıkarlarını toplumsal çıkarlardan ayrı görmeyen, yüzünü dünyayı değiştirme mücadelesine dönen, özgürlüğe tutkulu ve bugüne kıyasla mutlu bir kuşak...

Yaşadığımız çağın büyük sorunları karşısında şikâyet edip pasifçe beklemek yerine, o sorunları yaratan kapitalizme karşı mücadele etmeliyiz! İnsanı insan olmaktan çıkartan kapitalizme karşı mücadele, her türlü depresyonun devasıdır.

Zamanın ruhu işçi sınıfının kuşaklarına sirayet eder, belirgin duygu ve davranış ortaklıkları yaratır. **Sürekli kötülük üreten, iyiyi, güzeli, insanlığın ortak çıkarlarını boğan kapitalizm bugün tarihinin en bunalımlı döneminden geçiyor ve kendi suretinde bir dünya yaratıyor.** Çıkmaza giren kapitalizm toplumsal sorunları her alanda büyütüp ağırlaştırıyor. Genç kuşaklar kendilerini umutsuz ve geleceksiz hissediyor, depresyon yayılıyor. Gençecik bir tıp fakültesi öğrencisi Enes Kara gibi gençlerin umutlarını yitirerek canına kıyması başka nasıl açıklanabilir?

Yeniden ve yeniden mutsuzluk üreten kapitalizmde insanlığın mutlu olması mümkün değildir. Dolayısıyla mutsuz olan yalnızca Türkiye'de AKP yıllarına doğan veya bu yıllarda büyüyen gençler değildir. Türkiye dâhil dünyanın tüm emekçileri kapitalizm altında acı çekmektedir. Ancak dünyanın dört bir köşesinde yoksulluğa, haksızlığa, özgürlüklerin yok edilmesine karşı ayağa kalkan emekçiler de var. Genç kuşaklar olarak şunu çok iyi bilelim: **Yaşadığımız çağın büyük sorunları karşısında şikâyet edip pasifçe beklemek yerine, o sorunları yaratan kapitalizme karşı mücadele etmeliyiz! İnsanı insan olmaktan çıkartan kapitalizme karşı mücadele, her türlü depresyonun devasıdır.** Dayanışmanın, kardeşleşmenin, güzel olan ne varsa paylaşarak çoğaltmanın, acı olan ne varsa paylaşarak azaltmanın yolu kapitalizme karşı mücadele saflarından geçmektedir. ■

(İşçi Dayanışması, no 166, Ocak 2022)

Mutluluk ve İnsanlığın Büyük Davası

Mutluluk kişiye özgü bir ruh hali olarak görülse de yaşadığımız toplumsal çevreden bağımsız değildir. Bireyin mutluluğu toplumun mutluluğundan geçer. Bizi sarmalayıp çevreleyen, içinde nefes alıp verdiğimiz toplum denizi mutsuzsa nasıl mutlu olabiliriz?

Her insan mutluluk ve mutsuzluk üzerine düşünmüştür mutlaka. Kimisi için daha fazla güç veya servet, kimisi için çocuğunun gülen gözleri, kimisi için seyahat, aşk, hatta çikolata... Mutluğun formülü basittir denilip geçilebilir ama sömürü ve baskı sistemi olan kapitalizmin esareti altında toplumun mutlu olması imkânsızdır. Sıradan bir soru olarak “nasılsın, mutlu musun?” sorusuna birçok insan “mutluyum, iyiyim” diyor. Peki ya sohbet koyulaştığında? “Aslında” ile başlayan ve mutsuzluğun tarifini yapan cevaplar dökülüyor ağızdan. Hele ki gençler!

TÜİK’in Yaşam Memnuniyeti Araştırması’nın 2021 yılı sonuçları yayımlandı. Raporun TÜİK tarafından bile saklanamayan çarpıcı sonuçları var. Öncelikle Türkiye’de baskıcı bir rejimin inşa edildiği 2015-2016 yıllarından bugüne “genel mutluluk düzeyi” düşmüş

durumda. Gençlerin mutsuzluğu 2021’de alarm verici eşiğe gelmiş görünüyor. Milyonlarca insan kendini mutsuz olarak tarif ediyor, öyle ki ankete göre her haneye bir mutsuz genç düşüyor. Bu, hane halkının diğer üyelerinin mutlu olduğu anlamına da gelmiyor. Fakat rapor bir değişime işaret ediyor, ona odaklanalım. Giderek mutluluğunu kaybeden, önce “eh işte” grubuna kayan, devamında ise mutsuz kategorisine demir atan bir nesil...

İşçi sınıfının ozanı Nâzım Hikmet, Saman Sarısı başlıklı şiirinde yakın dostu ressam Abidin Dino’ya bir gönderme yapar; **“Sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin?”** diye sorar. Ancak dostundan işin kolayına kaçmamasını ister Nâzım Usta; “Gül yanaklı bebesini emziren melek yüzlü anneciğin resmini değil”, gerçek mutluluğun resmini yapıp yapamayacağını sorar. İşçi sınıfının saflarında, sömürsüz bir dünya için mücadele veren aydınlardan bir diğeri olan Abidin Dino’dan cevap gecikmez. Belki çoğumuz nasıl bir resim yaptığını merak etti, ancak bir şiir gelir Dino’dan! Meraklısı için mutluluğun tarifini yapar bu şiirinde Dino... Sömürsüz bir dünya özlemiyle yanıp tutuşan yüreklerin yatığı hapishanelerin müze, sürgün şehirlerin cennet olduğu o günden, sürgündeki dostu Nâzım ile kucaklaşabildiği o andan sonra mutluluğun resmini yapabileceğini söyler. **“Buna da ne tuval yeterdi; ne boya...”** diye de bitirir şiirini!

“Minimalizmi benimseyin, kullanmadığınız eşyalardan kurtulun. Bede-

ninize iyi bakın, sağlıklı beslenin ve spor yapın. Günlük tutun, seyahat edin...” Bakmayın internette dolaşıp duran mutluluğun köpük gibi tariflerine. **Mutluluk kişiye özgü bir ruh hali olarak görülse de yaşadığımız toplumsal çevreden bağımsız değildir. Bireyin mutluluğu toplumun mutluluğundan geçer. Bizi sarmalayıp çevreleyen, içinde nefes alıp verdiğimiz toplum denizi mutsuzsa nasıl mutlu olabiliriz?** Sürekli kötülük üreten bu sistem başta kendimizi, ailemizi, komşularımızı, dostlarımızı ve hatta adını bile bilmediğimiz, yüzünü bile görmediğimiz insanları karanlık bir girdap gibi içine çekiyorsa insan mutlu olabilir mi?

Kendini sevmek doğayı ve insanları sevmekten geçer. Kendini gerçekten değerli hissetmek de aynı şekilde toplumun iyiliği için çaba içerisinde olmaktan... **Mesela bugüne kadar sayısız kuşak, sömürsüz ve savaşız bir dünya için mücadele etti. Bu insanlar yaşamlarında büyük acılar da çektiler ama insanlığın büyük davasının bir parçası olmanın mutluluğunu derinden hissettiler.** Bugünün genç kuşaklarının kayıp, şanssız hissetmesinin sebebi de bunun eksikliğidir. Toplum olmaktan çok bir yığın gibi hareket eden, birlikte nefes alıp veremeyen insanların yaşadığı bir eksiklik bu.

Biz de insanlığın çalışkan evlatları olarak, aslında toplum olamayan bir toplum içerisinde bir topluluk yaratmış durumdayız. **Bu sadece kendisi için değil, kendisiyle birlikte tüm toplumun çıkarı için canla başla çalışan, bir duygudaşlığın, ortak kültür ve tarzın, ortak değerlerin ve ideallerin yaratıldığı bir topluluktur.** Birlikte nefes alıp veren, birlikte üzüldüğü birlikte sevinen bir topluluk! “Güzel hayat isteyen, güzel insan biriktirsin” demiş bir şair... Biz sadece güzel insan biriktirmekle kalmıyoruz, geçen her gün daha da kalabalıklaşıp, kenetlenip ve güçlenip yaşamı güzelden yana değiştirmek istiyoruz. Sömürü bitsin, kadınlar ezilmesin, çocukların gözleri gülsün, açlık yeryüzünden kazınsın diye mücadele veriyoruz!

İnsan yarına dair düş kurandır. Aydınlık ve mutlu bir gelecek özlemi duyan bizler, yeni bir dünya istiyoruz. Gündüzlerinde sömürülmeyen, gecelerinde aç yatılmayan bir dünya... İnsanlığın doğmamış evlatlarının bile kardeşçe yaşayabileceği bir dünya... Kararlıyız, inançlıyız, umutluyuz. İnsanlığı nefessiz bırakan bu sistem mutlaka yıkılacak! İnsanlığın böylesine kadim bir özleminin parçası olmak, kapitalizm esaretinden kurtuluş için yan yana durmak... Ne büyük gurur, ne büyük mutluluk! ■

(İşçi Dayanışması, no 167, Şubat 2022)

Kapitalizm Hayalleri de Öldürür!

Amerikalı romancı Mark Twain demiştir ki **“Düşlerinizi kovmayın, çünkü onlar gince belki siz kalırsınız ama artık yaşamıyorsunuz demektir.”** Anadolu yoksullarının İnce Memed’i Yaşar Kemal ise şöyle der: **“İnsan düşleri öldüğü gün ölür.”** Dünyanın farklı coğrafyalardan sayısız edebiyatçı ve düşünürün benzer şekilde vurguladığı gibi hayalleri insan için hayati önemdedir. Umut etmek gibi hayal kurmak da insana mahsustur. Her insanın hayalleri vardır; bu hayallerin ne olduğu, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ise başka bir konudur. **Fakat uğruna mücadele edilmeyen her hayal düşünsel bir süreç olarak kalmaya mahkûmdur.** Mesela biz sömürünün, sınıfların, savaşların, açlık ve yoksulluğun olmadığı özgürlük dolu bir dünyayı hayal ediyor ve bunun uğruna mücadele ediyoruz. İnsanın özellikle gençlik dönemlerinin hayallerle, gelecek düşleriyle dolu olması beklenir. Oysa kapitalist sömürü düzeninin yaratıp devasa bir girdaba dönüştürdüğü sorunlar, tüm kasvetiyle genç kuşakların üzerine çöküyor. **Kapitalizm hayalleri de öldürüyor!**

İnsanın özellikle gençlik dönemlerinin hayallerle, gelecek düşleriyle dolu olması beklenir. Oysa kapitalist sömürü düzeninin yaratıp devasa bir girdaba dönüştürdüğü sorunlar, tüm kasvetiyle genç kuşakların üzerine çöküyor. Kapitalizm hayalleri de öldürüyor!

Çeşitli kent ve bölgelerden lise ve üniversiteli öğrencilere ve işçi gençlere nasıl bir dünya arzuladıklarını, yaşamlarında neleri değiştirmek istediklerini sorduk. **Gençlerin verdiği cevapların bir kısmı, ne yazık ki hayallerin çoraklaştığını gösteriyor.** Kimisi patronunu, kimisi seçtiği mesleği değiştirmeyi; kimisi yazın köye gidebilmeyi yahut halı sahada bedava futbol oynayabilmeyi düşlediğini söyledi. Kimisi ise sınav soru-

larının çalınmamasını veya aylık akbilin bedava olmasını... **Ne üzücü ki hiç hayal kurmadığını söyleyen pek çok genç var.**

Bu ve benzeri cevaplar, hayallerin ne derece kısırlaştırıldığının ve gençliğin hayal kuramaz hale getirildiğinin ifadesidir. Oysa yaşam aslında o denli sonsuz ve cıvıl cıvıldır ki hayalin bir sınırı yoktur. Hayalin bilgiden bile daha önemli olduğunu söyleyen ünlü bilim insanı Albert Einstein, bu düşüncesini şöyle gerekçelendirir: **“Bilgi sınırlıyken, hayal gücü tüm dünyayı kapsar.”** Peki, neden gençliğin hayallerinin sığıldığı bir tabloyla karşı karşıyayız?

Bunun anlaşılır bir yanı olduğunu söylemeliyiz. Bir örnekle açalım: Mersela megakent İstanbul üç tarafı denizlerle çevrili, dünyanın ender deniz kentlerinden birisidir. Kıyı uzunluğu 520 kilometreye kadar uzanır. Ancak İstanbul’da deniz görmeden büyüyen çocuklar var. **Deniz kıyısında deniz görmeyen milyonlar!** Her geçen gün daha fazla yoksulluk çukurunun derinlerine itilen kent emekçileri, yaşadıkları mahallelere hapsoluyorlar. Dünya küçülüyor; okul-ev, iş-ev döngüsünün kısırlığına hapsoluyor. Bu durum elbette tüm kentlerde tüm emekçiler için geçerlidir. Yaşam her geçen gün daha boğucu ve monoton hale geliyor.

Bir insan zorunlulukların esiriyken ve dahası yaşam kendisi için bu denli çoraklaşmışken ya hayal kuramaz ya da kurduğu hayal günlük ihtiyaçların ötesine geçmez. Nitekim kendisini geleceksiz hisseden ve işsizlik sarmalından kurtulamayan gençlerin hayal kuramaması, kurduğu hayalin ise son derece sıradan olması şaşırtıcı değil. Her 4 gençten birisi işsiz. Araştırmalara göre **30 yaş altı 20 milyon civarı gencin dörtte üçü ailesinden alabildiği harçlıkla geçinebiliyor.** Siyasi iktidarın baskısı toplumu, belki de

en çok da gençleri nefessiz bırakıyor.

Emekçi gençlik gelecek kaygısı ve kimlik bunalımı yaşarken, yaşamını anlamlandıramıyor. Kendisini değerli hissetmek şöyle dursun, sürekli başarısızlık ve yarım kalmışlık duygusuyla boğuşuyor. **Depresyonun bu denli yaygınlaşması ve yaşadığımız çağa damgasını basması tesadüf değildir.** Bu tablonun bir sonucu olarak yaşam giderek sınırlanırken ufuk darlaşıyor, kültürel çölleşme ve hayallerde sığılaşma yaşanıyor. Çevremize dikkatle bakalım: Gençlik ya gündelik yaşamın hayhuyuna kendisini kaptırmış durumda ya da sabun köpüğü formunda meşgalelerle zaman öldürüyor. **Kaçış sineması, kaçış edebiyatı denilen sayısız ürünün çok tüketilmesi başka nasıl açıklanabilir?**

Ayrıcalıklı sınıftan bir avuç insan hariç milyarlar kapitalizm yüzünden hayallerini kaybetmiş durumda. **Bu düzenin bereketsiz topraklarında hayalsiz, hayal gücü hantallaşmış bir gençlik yetiştiriliyor.** Elinde teknolojinin en son ürününü tutan bir genç, hiçbir şeyin değişmeyeceğini söylerken aslında her şeyin nasıl da hızlı bir şekilde değiştiğini fark edemiyor. Kapitalist düzenin istediği zaten böyle bir genç kuşaktır. Oysa mevcut teknolojiyle insanlığın özgürleşeceği bir dünya kurmak güneşin doğması kadar mümkün! İnsanın zengin ve yoksul olarak sınıflara ayrılmadığı, sömürünün ve savaşların son bulduğu bir özgürlükler dünyası... Kapitalizmin girdabının içine çektiği gençler için çıkış kapısı sınıfsal gerçekliğinin farkına varmasından ve insanlığın bu en kadim hayalinin peşinden gitmesinden geçiyor. Unutmayalım, **uğruna mücadele verilmeyen her şey hayal olarak kalır, ama hayali olmayan insanlar zaten yeni bir toplum da kuramazlar!** ■
(İşçi Dayanışması, no 171, Haziran 2022)

Ayrıcalıklı sınıftan bir avuç insan hariç milyarlar kapitalizm yüzünden hayallerini kaybetmiş durumda. Bu düzenin bereketsiz topraklarında hayalsiz, hayal gücü hantallaşmış bir gençlik yetiştiriliyor.

Gençlik ve Kapitalizm Lodosu

Şikâyet Etmek Yetmez!

Güneybatıdan esen rüzgârları ifade eden lodos, Türkiye’de genellikle kış mevsiminde, en çok da Aralık ayında görülür. Çatıları uçuran, havayı nefes alınamayacak derecede kurutan bu rüzgâr, insanların psikolojisi ve fiziksel enerjisi üzerinde de bir takım değişikliklere sebep olur. Baş ağrısı ve gerginlik yapar, sersemletir. Lodosun bu etkilerini yaşayanlara “lodos çarptı” deriz. **İşte bugün tam da böylesi bir durumu yaşayan, kapitalizm lodosuna çarpılan Türkiye’deki gençlik; huzursuz, şikâyetçi ve ne yapacağını, nasıl çıkış bulacağını bilemez halde!**

Türkiye’de 1990’larla birlikte kırsal nüfus artan ölçüde çözülerek kentlere aktı ve bu süreçte ciddi oranda bir işçileşme yaşandı. Yıllar içinde ama özellikle 2008 krizinin ardından ücretlerin genel seviyesi düştü ve geldiğimiz aşamada asgari ücret neredeyse ortalama ücret halini aldı. İşsizlik Yunanistan gibi kimi ülkelerin nüfusunu aştı, çalışma yaşamı alabildiğine esnekleşip güvencesizleşti. Toplumun genel anlamda geçirdiği bu köklü dönüşümden gençlik de nasibini aldı ve işçi sınıfının

Bundan 10-15 yıl önce hevesle temelleri bulunmayan sınıf atlama hayalleri kuran gençlerin oturduğu üniversite sıralarında bugün kaygılı, umutsuz ve geleceksiz gençler oturuyor. Hayat gençleri eskiye oranla çok daha açık bir şekilde kapitalizm gerçekliğiyle tanıştırıyor ve bir seçim yapmaya zorluyor.

örgütlü mücadelesinin bir parçası olmadığı için kapitalizmin lodosuyla çarpıldı. **Bundan 10-15 yıl önce hevesle temelleri bulunmayan sınıf atlama hayalleri kuran gençlerin oturduğu üniversite sıralarında bugün kaygılı, umutsuz ve geleceksiz gençler oturuyor.** Hayat gençleri eskiye oranla çok daha açık bir şekilde kapitalizm gerçekliğiyle tanıştırıyor ve bir seçim yapmaya zorluyor.

Çevremizde olup bitenleri, gençliğin duygu dünyasını düşünelim. Üniversitelisinden yeni mezununa, lisesinden işçisine kadar emekçi ailelerin çocukları büyük oranda tepkili! Aldığı eğitimin derecesi fark etmeksizin işsizlikle boğuşmayı, düşük ücretlerle ve kölelik koşullarında çalışmaya mahkûm edilmeyi haklı olarak sindiremiyor. **Bugününü ve geleceğini çalanlardan nefret ediyor; baskılanmaktan, ötekileştirilmekten, yok sayılmaktan yaka silkiyor. Ancak bu haklı tepki maalesef gereğini yapmayı, şikâyetçi olunan sorunları çözecek adımları atmaya beraberinde getirmiyor.** Peki, ne oluyor? Türkiye toplumu sermaye sahipleri ihya edilirken emekçi kitlelerin atıldığı sefalet çukurunun genişleyip derinleştiği yeni bir döneme girdi. Bu yeni dönemin de kendine has sorunları, algıları ve yönelimleri var. **Gençlik için konuşacak olursak bir patinaj durumu söz konusu...**

Elbette yüzünü dünyayı değiştirme mücadelesine dönen gençlerin sayısında her geçen gün artış yaşanıyor ancak hâlâ gençliğin önemli bir bölümünün tutumu yaşanan katmerli sorunlar karşısında itirazdan öteye geçmiyor. Haliyle itirazlar da sorunların çözümü için yeterli olmuyor.

“Niye bu ülkede doğduk ki!” serzenişleri, “kaçıp kurtulmak lazım bu memleketten” yakınmaları, zorluklar karşısında sızlanmalar, ailelere duyulan tepkiler... Kapitalist sömürü sisteminin yarattığı sorunlara tepki gösterip mücadele saflarına katılmak varken, emekçi sınıfın gençleri bir çeşit sersemleşme yaşıyor.

Her ne kadar değişime açık olsa da insanlar, denemekten ve denediğinde yanılmaktan, başarısız olmaktan korkma eğilimindedir. **Buna bir de yetişme tarzımız, bu topraklarda devletten duyulan korku ve kurtarıcı bekleme düşüncesi eklenince**

ortaya “elimi taşın altına koymayayım ama her şey yolunda gitsin” ciler çıkıverir. Peki, böyle bir şey mümkün müdür? Böyleleri toplumsal yaşamdaki değişimin bugünden yarına gerçekleşeceğini sanır, öyle olmasını umar. Fakat böyle değildir, **değişim insanın kendisinde başlar. İnsan sızlanıp şikâyet etmekle yetinmek yerine önce değişimin öznesi olmalıdır. Kendini değiştirmeyen, sorumluluk almazsan gidişatın değişmesini nasıl bekleyebilirsin, kimden isteyebilirsin?**

Ünlü bir düşünür; “kuyunun dibinde yaşayanlar, gökyüzünü kuyunun ağzı kadar görürler” demiştir. 2500 yıl önce söylenen bu söz sanki bugünü anlatıyor! Egemenler tarafından kör karanlık bir kuyunun içine itilen emekçi kitleler bugün çıkış yolu arıyorlar. Kimileri kuyunun üstünde koca bir dünya olduğunun farkına varıp aydınlığa ulaşmak için çabalıyor, ortak sorunlara karşı bir araya geliyor. Kimileri ise gökyüzünü kuyunun ağzı kadar sanıp umutsuzluğa düşüyor ve sızlanmakla yetiniyor.

İşsizlik, yoksulluk, göç, savaş, demokratik hakların gasp edilmesi, doğanın talanı, iklim değişikliği... Sayısız sorun birikmiş durumda ve tüm bu sorunların kaynağı kapitalizmdir. Fakat işçi sınıfı ve onun gençliği bugünkü gidişatı ters yüz edebilecek güce ve yeteneğe sahiptir. Dolayısıyla tercih senin genç arkadaş! Kendi hayatının, sevdiğinin, nefes alıp verdiğin toplum denizinin sorumluluğunu alacak, çağının sorunlarına karşı mücadele edecek misin? **Yoksa şikâyetle mi yetineceksin? Biz sorumluluk alanlardanız, ya sen? ■**

(İşçi Dayanışması, no 164, Kasım 2021)

Değişim insanın kendisinde başlar. İnsan sızlanıp şikâyet etmekle yetinmek yerine önce değişimin öznesi olmalıdır. Kendini değiştirmeyen, sorumluluk almazsan gidişatın değişmesini nasıl bekleyebilirsin, kimden isteyebilirsin?

Gençler

Neden

Siyaset Yapmalı?

Siyasete bulaşmamak gerektiğini, siyasetle uğraşmanın aptallık olduğunu düşünenlerin sayısı hiç az değil. “Biz niye bu büyük sorunlarla uğraşıyoruz?” diyor birisi, bir başkası “ben asgari ücretle mi ilgilenmeliyim bu yaşımda” diye sitem ediyor mesela...

Türkiye’de uzun yıllar üniversite gençliği, toplumsal muhalefetin dinamik ve görünür bölümünü oluşturdu. Hatta siyaset yapmak yanlış şekilde “öğrenci işi” olarak görülürdü. Bugün gençlerin çoğu için uzak durulması gereken bir konudur siyaset; güvenilmezdir, kirleticidir. Siyasete bulaşmamak gerektiğini, siyasetle uğraşmanın aptallık olduğunu düşünenlerin sayısı hiç az değil. **“Biz niye bu büyük sorunlarla uğraşıyoruz?”** diyor birisi, bir başkası **“ben asgari ücretle mi ilgilenmeliyim bu yaşımda”** diye sitem ediyor mesela... Bundan 2500 yıl önce ünlü düşünür Aristo, insanı hayvandan ayıran özelliklerden birinin kendi başına amacı olan faaliyetlerde bulunması olduğunu söyler ki politika bu faaliyetin atasıdır. Bu sebeple insan politik bir

hayvandır/canlıdır der. Peki, bu böyleyken gençler politikaya, siyasete neden mesafeliler?

Öncelikle gençlerin siyasete mesafeli durmalarında hiç mi haklılık payı yok, ona bakalım. Siyaset denilince çoğunluğun aklına ne geliyor? **Takım elbise giymiş, buyurgan, topluma tepeden bakan tipler... Hamasi nutuklar, düşmanlaştırıcı dil, Meclis kürsüsündeki anlamsız laf daşları, temel atma törenleri, protokol yemekleri, yolsuzluk, yalan, riya...** “Bir hırka bir lokma” edebiyatı yapanlara bakıyorsunuz, lokmanın ballısının hırkanın allısının peşinde koşuyorlar. Ekonominin en yetkili isimlerinden birisi, yükselen enflasyonun akıbetine dair soruyu; “Bayrak inmeyecek, ezan susmayacak” diye cevaplıyor. Bu siyaset sermaye sınıfının yani burjuvazinin siyasetidir. Gençler bu çürütücü, bayağı düzen siyasetine haklı olarak tepki duyuyorlar.

Ancak bu haklı tepkinin sonucu siyasetten uzak durarak meydanı işçi-emekçi düşmanı burjuva siyasete bırakmak mı olmalıdır? İnsan siyasete ilgisiz kalırsa en önemli uzuvlarını kaybetmiş sayılır; göremez, bilemez, anlayamaz. Mesela savaş için “siyasetin başka araçlarla (şiddet araçlarıyla) devamıdır” demiştir bir Alman generali! Bugün Ukrayna’da yürüyen emperyalist savaşı düşünelim; yaşanan onca acıyı, yıkımı... Haksız savaşlar memleket sormaz; din, dil, cinsiyet sormaz ve aynı zamanda insanın politikayla ilgilenip ilgilenmediğiyle de ilgilenmez. Bir Rus atasözünü hatırlatalım: **“Sen siyasetle ilgilenmiyor olabilirsin ama siyaset muhakkak bir gün seninle ilgilenir.”** Üstelik siyasetten kaçılmayacağı gibi siysetsizliğin de siyasi bir karşılığı vardır. *Mesela susmak...* Boşuna dememiş atalarımız “sükut ikrardan gelir” diye, yani susmak onaylamaktır.

Gençler olarak siyaset yapmalıyız. Ama nasıl bir siyaset, kimin siyaseti? Kabaca tarif edelim. Bizler işçi sınıfının evlatlarıyız. Eğitimi-miz, mesleğimiz, ücretimiz ne olursa olsun bizler işçiyiz veya işçi aday-ıyız. Bizim yapmamız gereken siyaset, patronlar sınıfının partilerine oy vermek, onların taraftarı olmak değil, kendi sınıfımızın çıkarlarını savun-

Bizim yapmamız gereken siyaset, patronlar sınıfının partilerine oy vermek, onların taraftarı olmak değil, kendi sınıfımızın çıkarlarını savunmaktır. Ancak sömürüye ve savaşlara karşı çıktığımızda, işçi sınıfının çıkarlarını savunduğumuzda kendi siyasetimizi yapmış oluruz. Kendi sınıfımızın çıkarları temelinde yaşama bakıp değiştirilmesi gerekeni değiştirmeye çalışmaktır bizim bahsettiğimiz siyaset.

maktır. **Ancak sömürüye ve savaşlara karşı çıktığımızda, işçi sınıfının çıkarlarını savunduğumuzda kendi siyasetimizi yapmış oluruz.** Kendi sınıfımızın çıkarları temelinde yaşama bakıp değiştirilmesi gerekeni değiştirmeye çalışmaktır bizim bahsettiğimiz siyaset.

Bizim siyasetimiz; üretenler sefalet çukurunda kıvrılırken bir avuç asalağın zenginlik içinde yüzmesini sorgulamaktır. Toplumun yüzde 99'u olarak tarif edilen emekçilerin tüm karar alma süreçlerinden nasıl dışlandığını, insanlığın kaderinin neden para babalarının iki dudağı arasında olduğunu merak etmektir. Neredeyse tamamı önlenbilir olan iş cinayetlerini sorgulamak, işçinin canına maliyet gözüyle bakanlara tepki duymaktır, kader-fitrat diyenlere hayır demektir. Orman yangınları için alınan uçakların neden yangınlara müdahale etmediğini merak etmektir. İnsanların cinsiyetlerine, uluslarına veya inançlarına göre ötekileştirilmesini, yargılanmasını, linç edilmesini kabullenmemektir. Haksız ve emperyalist savaşlarla emekçi sınıfların gençliğini birbirine kırdırma isteyenlerin yakasına yapışmaktır.

Ekonomik kriz, savaş, deprem, sel ya da yaşama dair herhangi başka bir şey! “Bu siyaset üstü bir mesele” denilen her şey, gerçekte siyasi bir meseledir. **Üstelik**

toplumun birbiriyle alakasız gibi görünen tüm büyük sorunlarının birbiriyle ve kendi kişisel hayatlarımızda şikâyet ettiğimiz sorunlarla bağı vardır. Ülkede özgürlüklerin kısıtlanması demek bizim de kişisel özgürlük alanlarımızın kısıtlanması demektir. Asgari ücretle çalışmıyor olabiliriz, ancak asgari ücretin sefalet ücreti olması bizi de aşağı çeker. Kültürel çölleşme yaşıyor ya da baskılar yaşamın tamamında şiddetleniyor ve bilelim ki biz de bunun sonuçlarını yaşıyoruz. Ekonomik gidişat sonucu iyice çoraklaşan yaşam; emekçi gençlik için nefes alıp vermekten ibaret kalıyor. Bugün insanlık, büyük sorunlar denizinde, krizler içinde debeleniyor. Unutmayalım ki **insanlığın büyük davasına sahip çıkmadan, yani kendi siyasetimizi yapmadan özgürleşmeyiz.** ■

(İşçi Dayanışması, no 168, Mart 2022)

1968'den Bugüne: “Üstesinden Geleceğiz!”

68 kuşağı köklü bir dönüşüm yaşayıp zamana damgasını öyle bir vurdu ki hiçbir emare kalmadı 1963'teki gözlemlerden... Üzerinden yarım asır geçmiş de olsa yankıları dinmemiş, o günden bugüne her kuşağın gıpta ile andığı, kendisiyle birlikte tarihi şekillendiren bir kuşak oldu 68. Bizim de susup oturup beklemeye niyetimiz yok!

“Kimselerin giremediği yollara gir ve yürü, kimselerin düşünmediği fikirlerle aç kafanı.” 1968 yılının baharında, Fransa'nın duvarlarında yazıyordu bu cümle... Peki, ellerine bir boya kabı ve fırça alıp bu sözcükleri duvara işleyen insanlar, ne amaçlamışlardı? Ne demek, ne anlatmak istemişlerdi? Sayısız duvar yazısı yazılmıştır bugüne dek, kimisi işte bu cümle gibi tüm zamanlarda geçerlidir. Peki, bu cümleyi zaman sınırından kurtaran, diğerlerinden ayıran nedir? Yarım asırdan uzun bir süre sonra, bugüne ne anlatıyor bu sözcükler?

Umudun ve başkaldırının yılı 1968... Fransa başta olmak üzere **dünya sokaklarında değişim ve özgürlük rüzgârları esiyor-du.** İnsanlık dışı bir sistem olan kapitalizme öfke sel olup akmış; sınıfsız, sömürsüz, savaşsız bir dünya kurma özlemi genç kuşakları sarmıştı. İşçi sınıfı ve gençlik ayakta! Oysa kısa bir süre öncesinde yaşam bambaşka ka-

nallardan akıyordu. **Tıpkı bugün olduğu gibi zaman sakince akıp gidiyor, hiçbirşey değişmeyecekmiş gibi görünüyordu.** Çok değil 5 yıl öncesinde, 1963'te, ABD'de California Üniversitesi rektörü Clark Kerr; "Bu kuşağı seveceğiz. Kolay idare edilecekler. Hiç isyan olmayacak" diyebilmişti. Kerr ve ondan farklı düşünmeyen egemenler büyük yanlıgı içindeydiler. Doğanın bağrında sessiz sedasız mayalanan büyük değişimler gibi, toplumun bağrında da büyük bir değişim arzusu mayalanmıştı. Yani Fransa'da başlayan, sonrasında tüm dünyaya yayılan 1968 eylemleri durgun gökte çakan bir şimşek gibi aniden parlamadı.

1968 Mayısında işçi hareketindeki yükselişe üniversite öğrencilerinin protestoları eklendi. Fransa'nın ünlü üniversitelerinden biri olan Sorbonne'da başlayan işgal ve gösteriler diğer üniversitelere, liselere yayıldı. İlerleyen günlerde Parisli işçiler, tarihin gördüğü en büyük genel grevi gerçekleştirdiler. **14 Mayıs'ta sadece üç bin işçiyle başlayan grev, 22 Mayıs'ta 9 milyon işçiye ulaştı.** Türkiye, Almanya, İngiltere ve İtalya'da üniversite ve lise boykotları, sokak protestoları, dalga dalga genişleyen ve her sektörü içine alan genel grevler yaşandı. **ABD'de ise Vietnam'daki işgale ve siyahlara yönelik ırkçılığa duyulan tepki yüzbinleri sokağa dökmüş, ünlü ABD borsası Wall Street bile üç gün işgal altında tutulmuştu.** Gençlik tüm ülkelerde zamanın ruhunu yakalamış, kuşağının insanı olmuş ve çağının sorunlarına duyarsız kalmamayı tercih etmişti. California Üniversitesi rektörü o günlerinde ne düşündü bilmiyoruz ama **kısa süre öncesine kadar küçümsevenler tarihin gördüğü en büyük korolardan birini oluşturdular.** Artık sokaklarda hep bir ağızdan Pete Seeger'ın We Shall Overcome (Üstesinden Geleceğiz) şarkısı söyleniyordu.

Kapitalizmin deli gömleğinin insanlığa iyice dar geldiği bugünlerde de

“üstesinden geleceğiz” cüretini kuşanmanın zamanıdır. Türkiye’de toplum büyük ve çok yönlü bir dönüşüm yaşıyor. Önemli bir kısmını genç ve üniversite mezunlarının oluşturduğu işsiz sayısı 8-10 milyon bandına yükselirken hayat pahalılığı hemen her gün insanları hayrete düşürecek şekilde artıyor, geleceksizlik sarmalı emekçi gençliği içine çekiyor. Yoksulluğun derinleşmesinden baskıcı rejimin özgürlükleri yok edip toplumu nefessiz bırakan adımlarına kadar her alanda bir çıkışsızlık kendisini gösteriyor. **Muktedirler kendi gemilerini kurtarmak için emekçi sınıfların tüm kuşaklarının geleceğini zifiri bir karanlığa boyamaya çalışıyorlar.** Hâl böyleyken bu kasvetli dünyada hoşnutsuzluk giderek daha fazla artıyor ve ortaklaşıyor.

Hayat ne bir film senaryosudur ne de insan bir izleyicidir. İnsan değiştirici ve dönüştürücü bir öznedir. Fakat kimilerimiz bunun farkına henüz varamamış olabilir. Olup bitenler karşısında sorumluluk almamayı, insanlığın alçaltılmasına karşı kayıtsızlığı, kaçıp köşesine çekilmeyi tercih edebilir kimileri. Yaşamdaki çelişkilerin kaynağını görmeyen, bireysel gibi görünen sorunların görünmez iperle birbirine bağlı olduğunu ve toplumsal bir karakter taşıdığını idrak edemeyen, en önemlisi de görüp de harekete geçmeyen bir genç ne kendisini gerçekleştirebilir ne de bir yaraya merhem olabilir. Ancak beynindeki fırtınaların esiri olur; kasvetli dünya onu içine alıp buhranlara sürükler. **Böylesi sararıp solar, rüzgârda savrulan bir yaprak misali duygusal ıssızlığın kuyusunda bulur kendisini. Oysa insanlığın büyük sorunlarına duyarlı olan, bunun için çalışıp kendisini o büyük kurtuluşun parçası hisseden, muhakkak o kuyudan çıkmayı bilir.**

68 kuşağı köklü bir dönüşüm yaşayıp zamana damgasını öyle bir vurdu ki hiçbir emare kalmadı 1963’teki gözlemlerden... Üzerinden yarım asır geçmiş de olsa yankıları dinmemiş, o günden bugüne her kuşağın gıpta ile andığı, kendisiyle birlikte tarihi şekillendiren bir kuşak oldu 68. Bizim de susup oturup beklemeye niyetimiz yok! Özlemine duyduğumuz yaşamı birlikte örebiliriz. **Biz işçi sınıfının gençliğiyiz. Tornaya, makineye, kaleme, kitaba uzanan ellerimiz birbirimize uzandıkça üstesinden geleceğiz! ■**

(İşçi Dayanışması, no 169, Mayıs 2022)

Beklemek Fayda Etmez

Godot Gelmeyecek!

“Bir şey değişmez ki” veya “zaten yapacak bir şey yok” gibi ifadeleri çok duyarız insanlardan. İnsanlar, bu umutsuzluk ifadelerini tekrarlararak o an içinde buldukları koşulların değişmeyeceğini dile getirmeye ve aslında hareketsiz kalışlarını haklı göstermeye çalışırlar. İlginçtir ama böyle yaparak yaşamı çekilir kılmaya çalışırlar. Bir taraftan da “değişmez” dedikleri koşulların değişmesini, kendilerinin yapamadığını başkalarının onlar adına yapmasını isterler, umut ederler. Çünkü insan umutsuz yaşayamaz ve umudun öldüğü gün insan da ölür. **Ancak umutsuzca sözleri tekrarlamayı bir yaşam biçimi haline getirmek veya kurtarıcı beklemek insanı ve toplumu ileriye doğru götürmez, çürütür.** Samuel Beckett’in Godot’yu Beklerken adlı tiyatro eseri, **bir umut olarak umutsuzca kurtarıcı beklemenin** insan ruhunda nasıl bir yıkım yarattığını çarpıcı şekilde ortaya koyar. Bu eserde, bir ağacın altında Vladimir ve Estragon’un monoton şekilde bekleyişleri anlatılır. Zaman adeta donmuştur, mekân ise sabittir. **Karakterlerin tek eylemi ise beklemektir.** Peki, neyi? Hiç gelmeyecek bir kurtarıcıyı, Godot’yu! İçinde buldukları sorunu aşmak için so-

Esasında depresyon da insanın var olan koşullara ve gidişata verdiği ruhsal/duygusal bir tepkidir. Ne var ki bu tepki umut, sevinç ve değişim yaratan pozitif bir tepki değildir. Bu tepkinin olumlu bir enerjiye dönüşmesi için hem genç kuşakların içinde buldukları durumun nedenlerini kavramaları hem de bekleme durumu sınırlanmaları gerekir.

rumluluk alıp harekete geçmezler. Onlara göre yapacak bir şey yoktur. Ancak ne gelen vardır, ne de giden. Öyle ki Godot diye biri veya bir şey var mıdır o bile belli değildir!

Sayırsız toplumsal sorunu küresel bir krize dönüştüren kapitalizm, her geçen gün insan yaşamında daha yıkıcı sonuçlar doğuruyor. Bu düzenin iyi, güzel, aydınlık bir gelecek sunamayacağı gün geçtikçe daha çok görülmüyor. **Türkiye’de ise tek adam rejiminin baskıcı uygulamaları toplumu nefessiz bırakıp sorunları daha da katlanılmaz hale getiriyor.** Genç kuşaklarda ve özellikle bunların okuyan kesimlerinde umutsuzluk, yaşam sevincinin kaybolması ve depresyon yaygınlaşıyor. **Esasında depresyon da insanın var olan koşullara ve gidişata verdiği ruhsal/duygusal bir tepkidir. Ne var ki bu tepki umut, sevinç ve değişim yaratan pozitif bir tepki değildir.** Bu tepkinin olumlu bir enerjiye dönüşmesi için hem genç kuşakların içinde buldukları durumun nedenlerini kavramaları hem de beklemeci durumdan sıyrılmaları gerekir.

Belli bir zaman öncesine kadar üniversite mezunu olmak toplumda “ayrıcalık” anlamına geliyordu, şimdi değil! Herhangi bir emekçi genci düşünelim. Üniversiteyi kazanıyor ama yarış bitmiyor, okul hayatı boyunca çeşitli sertifika programlarına katılmak zorunda hissediyor. Bitmiyor, yeri geliyor yüksek lisans, doktora yapıyor. Böylece üretim sürecine katılma yaşı sürekli yukarı çekiliyor. **Bir genç 25-30 yaşına geliyor ancak ortada iş yok!** Milyonlarca genç ailesinden alabildiği destekle yaşamını sürdürmek zorunda! Bunun yarattığı psikolojik yükü düşünelim. Sorun çok katmanlı ve çok büyük! Derinleşen ekonomik kriz, sosyal ve kültürel aktiviteleri iyice kısırlaştırırken emekçi gençlik yeteneklerini açığa çıkaramıyor. İşsizlikten ve olanaksızlıktan dolayı kendini aşağılanmış hissediyor, kimlik bunalımına düşüyor ve hiçlik duygusu gelişiyor. Ortaya kapitalizmin yarattığı bir anomali çıkıyor: Biyolojik olarak 30, sosyal olarak 18-20 yaşında gençler!

Kapitalist düzen her geçen gün daha fazla genci atıl hale getirip üretimin ve toplumsal yaşamın dışına itiyor. Bilelim ki bu durum sürdüğü sürece çürüyen düzen genç kuşakları da çürütüp heba edecek.

Kapitalist düzen her geçen gün daha fazla genci atıl hale getirip üretimin ve toplumsal yaşamın dışına itiyor. Bilelim ki bu durum sürdüğü sürece çürüyen düzen genç kuşakları da çürütüp heba edecek. Bu koşullara mahkûm edilen bir insan, köksüz ağaca benzer. Nasıl ki kökünden sökülen bir ağaç ölürse böyle bir insan da sosyal olarak ölür.

Fakat pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de gençlik bu gidişattan memnun değil, olamaz da! Ne var ki Türkiye’deki duruma baktığımızda, başta rejimin ve ailelerin baskısı olmak üzere birçok faktörden dolayı gençlerin mücadele etmekten uzak durduğunu görüyoruz. **Bunun yerine Vladimir ve Estragon gibi beklemekle, şikâyet etmekle yetiniyor, sorumluluk almıyorlar.** Mesela işsizlikten iklim krizine kadar dünyamızda sayısız sorun olmasına rağmen birçok genç, “ben neden bu yaşında siyaset konuşuyorum” diyebiliyor. Elbette onlar siyaset deyince burjuva düzenin “kirli” siyasetini anlıyorlar. Oysa tam da bu yaşta işçilerin ve gençlerin siyaset yapması gerekiyor. Dünyadaki sorunların nasıl çözüleceğine kafa yormaları, insanlığı boğan kapitalizme karşı mücadeleye atılmaları gerekiyor. **Çünkü belletilenin aksine, insan toplumsal sorunlara karşı duyarlı olursa ve sorumluluk alırsa değişip gelişir. İnsanlık için doğru olan, izlenmesi gereken yol budur.**

Krizli ve fırtınalı bir dönemden geçiyoruz. **Kapitalizmin yarattığı krizler anaforu insanlığı içine çekerken oturup kurtarıcı bekleyemeyiz.** Bize başka bir dünya; insanlığın bu güne kadar uğruna çokça bedel ödediği sınıfsız, sömürsüz, savaşız, özgür bir toplum gerek! Bu acımasız dünyayı değiştirmeye girişelim. **Godot’yu beklemek yerine, “başka bir dünya mümkün” diyerek kolları sıvayalım.**

(İşçi Dayanışması, no 177, Aralık 2022)

A black and white portrait of an elderly man with a mustache, looking slightly to the right. He is wearing a dark suit jacket and a light-colored shirt. The background is a soft, out-of-focus landscape with hills and trees.

Ferhat'ın Dönüşümü ve Gürzün Dinmeyen Sesi

Evvel zamanın birinde yaşamış yiğit bir delikanlıdır Ferhat. Amasya'da nakkaşlık yapar, yani sarayların, köşklerin duvarlarını süsler. Şirin'e o denli sevdalı ve işinin o denli ustasıdır ki fırçasından dökülen zarafetin Şirin'e olan duygularının ifadesi olduğu söylenir. Masal bu ya Şirin'in ablası Amasya Sultanı Mehmene Banu da âşık olmuştur delikanlıya! Ferhat'ın kız kardeşiyle evlenmesini istemeyen Sultan, ona yapamayacağını düşündüğü bir iş verir, şehre su getirmesini ister. Ancak bu şekilde kavuşabileceklerini söyler. Bunun için bir dağı delmesi gereken Ferhat işe koyulur. Hemen herkesin bildiği bu uzun hikâyenin nasıl sonlandığını hatırlayalım. Elinde güzüyle dağı delmeye çalışan Ferhat, Şirin'in öldüğü haberini alınca canına kıyar. Gerçekte halen hayatta olan Şirin ise sevdiğinin öldüğünü duyunca yaşamına son verir.

Masallar, hikâyeler, destanlar dilden dile, nesilden nesle aktararak meşakkatli bir yolculuktan günümüze uzanırlar. Mesela Ferhat ile Şirin Azerbaycan'da farklı anlatılır, Amasya'da farklı... Halkın sözlü tarihinin, kültürünün parçası olan bu üretimler, her geçtikleri uğrakta değişerek halkın kolektif emeğine dönüşürler. Bu buruk aşk masalı, **işçi sınıfının ozanı Nâzım Hikmet'in önüne de gelir. Kaleminin ve bilincinin hüneriyle ona öyle yeni bir son yazar ki Nâzım Usta; muazzam derinlikte yeni bir hikâye çıkar ortaya.** Ondan aktaralım:

Sultan tarafından Demirdağ'ı delmeden, delip de şehre su getirmeden Şirin'in serçe parmağını bile göremeyeceği buyrulur Ferhat'a. "Şartınız kabulüm" der o da, Şirin'i için 20 yılını gözden çıkarmış, ölümü bile göze almıştır. On yıl geçer, Demirdağ'ın kalbine Ferhat'ın indirdiği güzrün sesi dinmez. Şehre su getirmek için dağı delen Ferhat'ın ünü Semerkant'a ulaşır, analar-babalar bebeklerini de alıp onu görmek için yola düşerler. Karşı çıkana da vardır; nakkaşlığı bıraktığı için babası küsmüştür oğluna, kimisi "Saraya damat olacak diye hırs bürümüş gözünü" diye düşünür.

On senenin ardından bizzat Şirin bir haber getirir Ferhat'a; ablasının vicdana geldiğini, hasretliğin artık bittiğini, şehre dönebileceğini ve evlenebileceklerini söyler. Ferhat Şirin'ine hasrettir, ancak çeşmeler ve insanlar da suya... Şirin'e güzrünü gösterir önce, sonra da bin adım deldiği dağı ve der ki "kalın bir kaya yığını var önümde delinecek, onu da deldim miydi; su, ovaya, oradan şehre akıverecek... Şehir halkı artık bir daha o akşamki gibi... O akşamki gibi ölülerine, susuzluktan sinekler gibi düşen ölülerine ağlamayacak." **Anlamaz önce egemen sınıfın Şirin'i Ferhat'ın yeni sevdasını, delirdiğini düşünür; "bize ne kayalardan, bize ne şehre akacak sulardan" diyerek sızlanır.**

Ferhat, Sultan'ın kendisine şart koştüğünü çoktan unutmuştur. **Zamanında yalnızca sevdiğine kavuşmak uğruna başladığı iş, halkı**

İçin verdiği bir mücadeleye dönüşmüş, Ferhat'ı da dönüştürmüştür. Şirin şöyle der sevdiğine: “Anlıyorum, şeref meselesi, haysiyet, insan haysiyeti meselesi, vazife meselesi, başlanmış işi bitirmek meselesi, şehirde susuzluktan ölülerine ağlayan insanlar meselesi... Peki, ama bir de bizim, ikimizin meselesi var.” Ferhat ise şöyle cevaplar sevdiğini: **“İkimizin meselesi, bütün bu saydıklarının dışında ve ötesinde değil ki bir tanem.”**

Masaldan çıkıp hepimizin hikâyesine dönelim. Broşürümüzün 11. sayfasında yer alan yazımızda, gençliğin içine itildiği kimlik bunalımını işlemiştik. Yaşadığı sorunların kapitalizmden kaynaklandığını göremeyen, kendi sınıfsal gerçekliğini bilince çıkarıp kimlik edinemeyen emekçi

gençliğin nasıl bir vurgun yediğini, savrulduğunu aktarmıştık. İnsanlığın büyük davasının; sınıfsız, sömürsüz, savaşız bir dünya kurma mücadelesinin parçası olmanın özsaygı ve özgüvenle birlikte insana nasıl bir kimlik kazandırdığını vurgulamıştık. Bütün bir yaşamını, tüm yeteneklerini ve enerjisini işçi sınıfının kurtuluşu davasına adayan Nâzım Hikmet'in bu masalla anlatmak istediği de budur. **İnsanlığın büyük davası o masal için şehre su getirmekken, günümüz dünyası için kapitalizmin yıkılıp insanlığın özgürce nefes alabileceği günler için çabalamaktır.** Bu yüce amaca bağlananlar Ferhat gibi dönüşür, kendi küçük dünyalarına ve kabuklarına dönmek istemezler; tarihi, dünyayı anlar ve gelecek mücadelesinin bir parçası olurlar.

Nâzım Usta masalın sonunu Ferhat'ı görmeye gelen çocuklu bir kadının şu sözleriyle bitirir: **“Gürzün sesini dinle, oğlum... Gürzün sesi ni dinle...”** Gürzün dinmeyen sesi, Ferhat'ın azmini ve umudu anlatır.

Genç arkadaş, Ferhat'ın gürzü geçmişten günümüze hâlâ çınlıyor, duyuyor musun? Bu büyük yolculuğun yolcuları, insanlığın kurtuluşu davasının Ferhat'ları mücadelelerini sürdürüyorlar. Önümüzde belki delinecek dağlar, aşılacak engeller var ama ardında da yaşanacak bir dünya... Hiçbirimizin hikâyesi bunun “dışında ve ötesinde değil.” ■

(İşçi Dayanışması, no 171, Haziran 2022)

İnsanlığın büyük davası o masal için şehre su getirmekken, günümüz dünyası için kapitalizmin yıkılıp insanlığın özgürce nefes alabileceği günler için çabalamaktır. Bu yüce amaca bağlananlar Ferhat gibi dönüşür, kendi küçük dünyalarına ve kabuklarına dönmek istemezler; tarihi, dünyayı anlar ve gelecek mücadelesinin bir parçası olurlar.

**GENÇLİĞİN YOLU
İŞÇİ SINIFININ
YOLUDUR!**

ULUSLARARASI İŞÇİ DAYANIŞMASI

UID-DER

YÜZBİN İSTİFALE İŞÇİLERİMİZİN HAYATI

KONKRETE KALEMLERİN DÜZÜŞÜ

PARASIZ

MAYI

MAYI

TEK ADAM KALINLIK HAYATI

EMİTİMİZ KÜÇÜKLEMEK İSTİYOR

EMİTİMİZ KÜÇÜKLEMEK İSTİYOR

EMİTİMİZ KÜÇÜKLEMEK İSTİYOR

EMİTİMİZ KÜÇÜKLEMEK İSTİYOR

EMİTİMİZ KÜÇÜKLEMEK İSTİYOR

EMİTİMİZ KÜÇÜKLEMEK İSTİYOR

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

NON

**Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!**

**Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!**

**Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!**

**Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!
Emiğimiz küçülmeye başlıyor!**